24

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
Könyvtár
Központi

1988/1.

KAPOCS

A SOPRONI ÖREGDIÁKOK EGYESÜLETÉNEK LAPJA

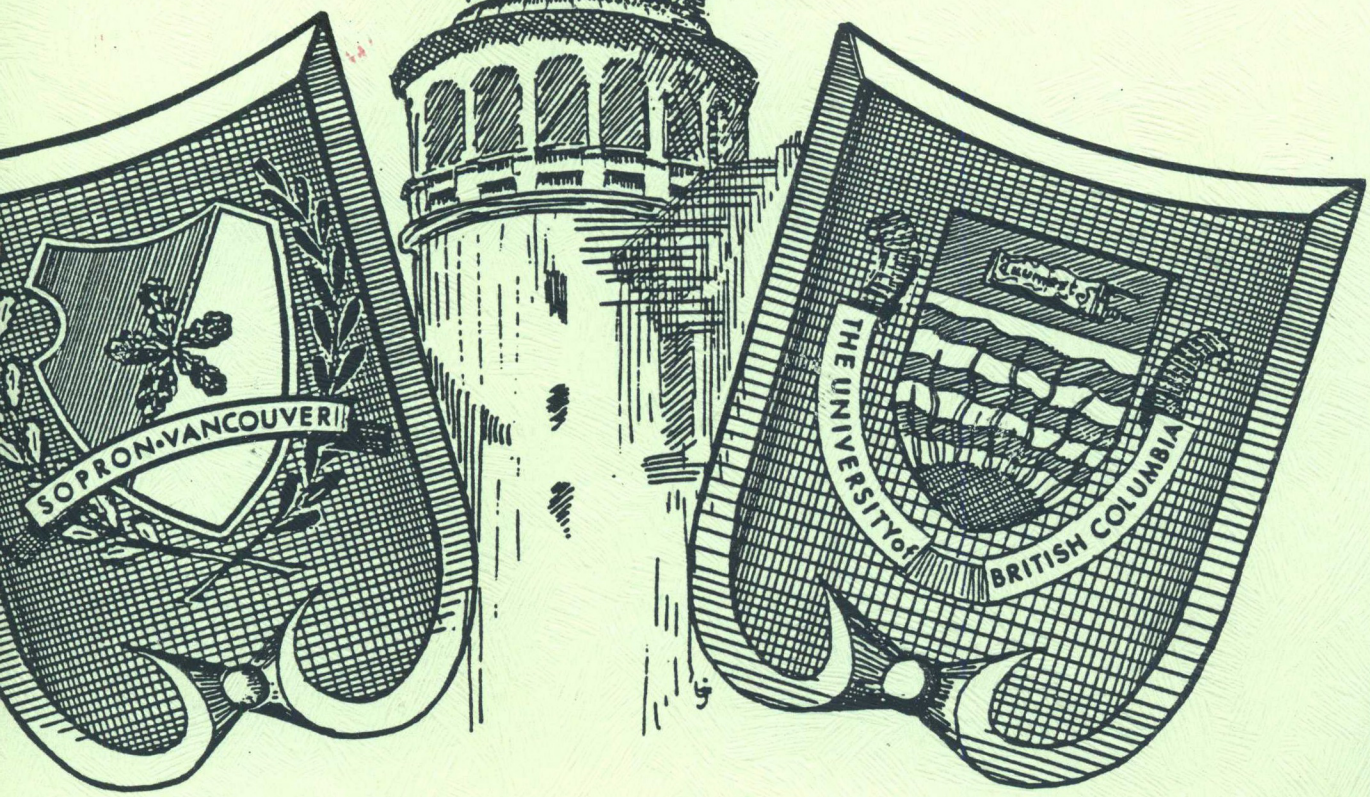

Selmec - Sopron - Vancouver

A SOPRONI ÖREGDIÁKOK IDŐSZAKOS KÖZLEMÉNYE

XIX. évfolyam, 24. szám, 1988 január.

SZERKESZTŐSÉG: SOPRON ALUMNI, Dr. PÁSZNER LÁSZLÓ;
UNIVERSITY OF BRITISH COLUMBIA, FACULTY OF FORESTRY.
VANCOUVER, B.C. C A N A D A . V6T 1W5.

Tartalomjegyzék.

Jandó Tibor Ünnepi Beszéde. . . . . 1.
Hanyatlik a "Kapocs." Pendl Ferenc 3.
Soproni Piknik-1987. Takács József 3.
Tudósitás a jubileumi bálról. Dr. Kozák Antal 4.
Forestry News. The Forestry Chronicle 5.
Book Reviews. The Forestry Chronicle 6.
Sopron Chronicle. Szerkesztőség 6.
Remember 1956. Szerkesztőség 7.
Diszoklevél-Witt Lajos Bácsi. Szerkesztőség 8.
Boroszlán illat. Dr Csapody István 9.
Figyelem, Szakestély. Szerkesztőség . 9.
Virágból szött élet. Dr. Lányi György 10.
Hüséges tájak. Tamási Miklós 12.
Az Isten mond valamit. Dr. Csapó Imre 12.
A Magyar Szabadságharcos .... Szakály János 13.
Vernon szenyviz problémája. Kiss Gyula 14.
A soproni bányászati múzeum. Borbély József 16.
Sopron - Nemzetör. Tollas Tibor 16.
Benkö Géza levele évfolyamtársaihoz. . . . . 17.
Harc a viktoriai 56-os emlékmüért. Benkö Géza 19.
Erdészeti miniszterek találkozója. Pendl Ferenc 20.
Folyók ölelte táj. Varga Domokos 23.
Valéta Meghivó 1987. Valétalók 26.
Outstanding efforts honoured. Tony Simnett 27.
Entomological Fellowship Awarded Safranyik. 28.
A day to remember. Jeff Lee 29.
Constructing .... roads. Nagy Mihály 30.
Out of the woods. Douglas Cowell 32.
Progress in wood products research at. Forintek 38.
"Super trees" for the future. The Chilliwack Progress 39.

JANDÓ TIBOR ÜNNEPI BESZÉDE (30 éves jubileumi bál)

Harminc éve kezdődött! Nem az Atlanti Oceán partján, ahová legtöbbünk érkezett, nem is Abbotsford-ban ahol ideiglenesen összegyültünk, hanem Powell River-ben, ahol lehetőségünk adódott arra, hogy újra szervezzük magunkat mint egy komoly és elismerésre érdemes tanulni vágyó csoport. Ahhoz, hogy elérjük egyéni életcélunkat és ugyanakkor értékes tagjaivá váljunk uj hazánknak, magunkkal hozott egyéni lehetőségünk és szakmai elhivatottságunk adta a hajtóerőt. Éppen úgy mint ahhoz, hogy a magunk mögött hagyott családi kapcsolatok helyettesitésére tartós baráti kapcsolatokat alakitsunk ki.

Ezek a baráti kapcsolatok jól szolgáltak bennünket a kezdeti idők nehézségei közepette és később is. Biztonságot és erőt nyujtottak akkor amikor legjobban szükségünk volt rájuk, amikor minden idegen volt körülöttünk. Mennyivel nehezebb és elhagyatottabb lett volna sorsunk az új hazánkban barátaink, sorstársaink támogatása és társasága nélkül.! A.E. Houseman, angol költő irja találóan a társtalan emigránsról: "Félelemmel telve, idegenül vagyok abban a világban amit én nem teremtettem". Mi akik a kezdeti időkben úgy éltünk mint egy nagy család, mentesitve voltunk a társtalanság ezen nyomasztó érzéseitől. Mi együtt voltunk Powell River-ben egy rövid de mindannyiunk számára fontos időszakra. Melengető életet adó tavasz és nyár volt az a szó minden értelmében. Tradicióink megtartása erőt, barátságunk támaszt és biztonságot nyújtott. Ebben a légkörben a jövőbe vetett bizalmunk nőtt és erősödött. Lázasan tanultuk az új nyelvet. Résztvettünk kulturális és sport eseményekben. Az új világgal, amit ugyan nem mi teremtettünk, de amit a magunkévá akartunk tenni, az új világgal való ismerkedési tapasztalatainkat megosztottuk egymással. Most 30 év távlatából visszatekintve, úgy tűnik, hogy Powell River elzártsága védő fal volt a külső világ idegensége ellen. Úgy tűnik, hogy talán ez a hely volt számunkra Camelot. Visszatekintve, valóban úgy tűnik, hogy abban a rövid tavaszban és nyárban eső sohasem esett.

Közben ebben a védett környezetben napról napra nőtt elhatározottságunk és vágyunk, hogy szembenézzünk a külső, igazi világ nehézségeivel is, hogy megteremtsük magunknak a megfelelő helyet és életet. Tanulni, dolgozni és az uj világ életritmusába beleilleszkedni akartunk.

Azt hiszem még mindannyian jól emlékezünk, hogy a beilleszkedés nem ment egészen simán. Az egyik nap sikereit, határtalannak látszó lehetőségeit, és önmagunkban vetett hitét a másnap csalódottságai, reménytelenségei váltották fel. Akkor nem de most 30 év távlatából visszatekintve tudjuk, hogy ezek a tapasztalatok természetes velejárói voltak egy új emigráns életének.

Ugyanakkor, helyzetünkből adódó humoros események gyakran könnyitették a nehéz napokat. Egyik sorstársunknak az angol nyelvkultúrába való hite teljesen megrendült amikor a drága pénzen vett szótára egyáltalán nem, vagy csak hiányosan tartalmazta azokat a mellék és főneveket amelyeket a munkások gyakran használtak a munka és munkahely képletes leirására.

Még idegenül hangzó nevünk is néha félrevezető benyomást keltett. Ma is tisztán emlékszem amikor egy új üzemrészhez való áthelyezésem után egy közismert szakszervezeti vezető felhivott és ajánlotta, hogy találkozzunk megismerkedés céljából. A szemtől-szembe való találkozásnál és kézfogásnál meglepetést olvastam le az arcáról. Érdeklődésemre azt válaszolta, hogy a nevem után itélve meg volt győződve, hogy a vállalat nagyon helyesen végre indiait nevezett ki igazgatónak.

Az akadályok, nehézségek leküzdése edzett bennünket erőssé, kitartóvá. Szemelőtt tartva célunkat, mindegyikünk a maga modján és egyéni adottságaira támaszkodva igyekezett megalapozni jövőjét és ugyanakkor beleilleszkedni új hazánk társadalmi szövetébe. Sikereinkre büszkék lehetünk! Jelenlétünk és alkotó munkánk eredményei bizonyitékok erre a tudományos, akadémiai és üzleti életben. De talán a legnagyobb és legtartósabb siker az, hogy a falukban és városokban ahol élünk a közvetlen környezetünknek és társadalomnak megbecsült elismert tagjai lettünk. És, hogy ennek a sikernek a folytonossága biztositva van azért nem kell messzebb nézni mint fiataljainkra akiket az elmúlt, a mai, és az eljövendő soproni összejöveteleken bemutatunk.

Valóban 30 év elteltével jogosan lehetünk elégedettek és büszkék eredményeinkre. Közöttük talán elsősorban arra a tényre, hogy a soproni egyetemi közösség 30 év után még mindig él és remélhetőleg élni is fog mindaddig mig mindannyian hajlandók leszünk az életbe tartásáért valamit tenni. Én azt hiszem, hogy megéri a fáradtságot és az anyagi áldozatot mint ahogy megérte a múltban is amikor nagyobb szükségünk volt egymásra. Közös multunk és tradicióink is köteleznek erre, mert tagadhatatlanul fontos részei maradnak életünknek. Ezért ez a megemlékezés ma este családjaink és barátaink társaságában egy nagyszerű alkalmat ad arra, hogy megerősitsük azokat a kapcsolatokat amelyek összetartottak bennünket 30 évig a távolságok és halványodó emlékek ellenére is.

Jó szórakozást kivánok,
Üdv az Erdésznek!

Hanyatlik a "KAPOCS" eredetisége - SEGITSÉG!!!

Amint látjátok a "Kapocs" eredeti anyaga egyre csökken mig a kiollózott cikkek száma egyre emelkedik.

A szerkesztőség a "Kapocs" minden számában kéri, hogy küldjetek be cikkeket még jóval a kiadás határideje előtt. Igy is nagy nehezen 2-3 egyén ir csupán (sok biztatás után). Most már valóban jó lenne, ha többen jelentkeznének akár Európából, az Egyesült Államokból vagy Kanada más tartományaiból is. Sőt még British Columbia fővárosából sem ártana néhány sor, ahol annyi társunk dolgozik.

Nem kérünk hosszú cikkeket mivel tisztában vagyunk avval, hogy munkátok teljesen leköt benneteket, akik pedig nyugdijban vannak azok még inkább elfoglaltak. Mi megelégednénk 1-2 vagy 3 gépelt oldallal is, csak irjatok. Jó volna ha a "Kapocs" legközelebbi száma csak eredeti magyar cikkeket tartalmazna és nem más ujságokból kiollózott cikkeket.

Üdv az erdésznek!

Pendl Ferenc
Szerkesztőségi tag.

S O P R O N I P I K N I K - 1 9 8 7

Aranyos fényű szeptemberi napsugár simogatja Vancouver környékét ezen a vasárnapon amikor mise után, otthonról vagy jó két tucat soproni tapossa nem a port, hanem a gázpedált, hogy mielőbb Szászék baráti udvarára forduljon be családostól vagy egyenként az immár hagyományos Soproni Piknik-re.

Valamikor 1971-ben probáltuk meg először a Harrison Lake menti "Sasquatch Park"-ban, egy csomó apró gyerekkel dicsekedve, egymásnak örvendezni.

Aztán nem is hagytuk abba. Néhányszor a Haney melletti U.B.C. kisérleti erdő szép tópartja volt a találkozás helye a U.B.C.-n tanitó kollégáink, Adamovich Laci bátyánk, Pászner Laci és Kozák Tóni közreműködésével. Egyszer a "Graduate Student Centre" hajdani intézője Vlaszaty Dönci rendezett egy "Garden Party" pikniket, majd meg a Yarrow közelében lévő "Iharos"-on is tartottunk egyet.

Pár év óta aztán Szász Julika és Pista invitáltak bennünket évről-évre, a szép Maple Ridge-en lévő nagy kertes otthonuknál Soproni Piknik-re.

A hatalmas udvaron összegyült társaság, egymásnak örvendezve élvezte a koraőszi nap ragyogását és mindenek felett Julika és Pista melegszivű vendéglátását.

Ezévben is igy volt hála Istennek. A pázsitra helyezett asztalok körül, hosszú és rövidnyakú üvegek kellemes társaságában három generáció soproni ünnepelte a találkozást. Örömmel ismertük meg Szászék három szép unokáját, két fiucskát és egy eleven kislányt. Mig az összejött gyereknép egymást jól elszórakoztatta, a hölgyek megbeszélték az ilyenkor szokásos dolgokat és gondolom a beszélgetés szárnyán még többen lettünk együtt. A férfinép is jól elvolt, kibeszélgettük magunkat családról, munkáról, régi emlékekről, újabb vadászatokról. Kialakult a kártyakaszinó is egyik asztalnál, majd a fellobbanó tűz mindenkit szalonnasütésre inditott. Mindnyájan

otthon éreztük magunkat és nagyon jól.

Az alkony szelid figyelmeztetés ként jött, talán kicsit gyorsan is, hogy haza kell indulni. Kézszoritások, baráti ölelések után búcsút mondtunk egymásnak.

Soraim végére érve őszinte hálával gondolok szeretőszivű vendéglátóinkra és nem csak magam nevében beszélek mondván: köszönjük Julika és Pista, Isten tartsa meg a szokástokat.

Takács Jóska.

TUDÓSÍTÁS A JUBILEUMI BÁLRÓL (1987 okt.10, 30-ik évforduló)
Dr.Kozák Antal.

A jelenlévők táblázata:

CSOPORT	FELNŐTT	ELSŐ-BÁLOZÓ	DIÁK	ÖSSZESEN
Balekok	38	8	7	53
Másodévesek	28	4	3	35
Harmadévesek	29	-	3	32
Negyedévesek	32	5	7	44
Ötödévesek	22	1	5	28
Tanárok/Firmák	58	-	2	60
Vendégek	39	-	1	40
ÖSSZESEN:	246	18	28	292

Gratulálunk a "Balekoknak", akik az évfolyamunk nagyságához viszonyitva a legnagyobb számban jelentek meg. A Tanárok és FIRMÁK magas számát a Szablya (9) és Adamovich (7) család majdnem teljes létszámu megjelenésének tulajdonitjuk. A vendégeinknek több mint fele (24) a rendezőbizottságtól vagy pedig az Alumni tagjaitól kapott meghivást. Ezek után a táblázat segitségével még a Szász Julika és Pászner Márti is ki tudják számolni, hogy mindössze 8 pár (16 személy) jelentkezett a hirdetéseinkre (a gyengébbek kedvéért a megjelentek 5.5 %-a, értsd: százaléka)!

Gratulálunk az első bálozóinknak és reméljük, hogy ez a n é v s o r t e l j e s :

Steven	Báthy;	Kinga	Dobozy;
Villő	Dobozy;	Péter	Görgényi;
Christina	Jancsik;	Sharon	Jancsik;
Alexandra	Józsa;	Bernadette	Kondor;
Melinda	Kurucz ;	Veronika	Kurucz.;
Trixi	Pászner;	Emilia	Pintér;
Susie	Puskás;	Mark	Réthy;
Elizabeth	Safranyik;	László	Safranyik;
Alexandra	Vlaszaty;	Andrew	Vlaszaty;

A rendezőbizottság legfontosabb célkitűzése az volt, hogy a bál nivós legyen. A költségvetésünket úgy terveztük tehát, hogy a bevételt a megjelentek szórakoztatására és teljes kielegitésére forditjuk minden haszon nélkül.

A végleges elszámolás a következő:

Bevétel :	$13,680.00
Four Seasons Hotel számlája (vacsora, bor és szódaviz) :	$12,052.18
Zene :	$ 600.00
Meghivók, posta költség és egyéb kiadások :	$ 822.80
Haszon :	$ 205.02

A 205.02 dollárt a pénztárosaink (Józsa, Pálka bank-, számlájára beraktuk és kamatokkal együtt a következő bál rendezőbizottságának (1992, Victoria ??) a rendelkezésére bocsájtjuk.

Köszönjük mindannyiatok segitségét és támogatását és reméljük, hogy a 35-ik évfordulón még nagyobb számban j e l e n ü n k m e g .

A Rendező Bizottság.

Józsa László, Kocsis Tibor, Kozák Antal,
Nagy Mihály, Pendl Ferenc, Szanyi László.

Forestry News/Nouvelles forestières

Forest Waste Could Be Worth Billions to Canada

UBC forestry professor Dr. Laszlo Paszner has made a discovery that could be worth billions of dollars to Canadians. He has perfected a technique that breaks forest waste products into their elemental chemical compounds, glucose sugar and lignin, which can be converted into valuable liquid fuel products. The one-step technique breaks down wood products using an organic solvent with acid and water. At high temperatures the process takes only 30 seconds. The export market for the fuels is estimated at up to $50 billion a year.

"We have about 200 million tons of waste material available in Canada from the forest and agricultural industries," says Prof. Paszner. "If we convert these materials into liquid fuels, Canada could become a leading exporter of fuel additives such as ethanol. "The market for liquid fuels in the U.S. alone is enormous. The American gasohol blending program calls for a fuel blend of 90 per cent gasoline, ten per cent alcohol. The U.S. consumes 180 million tons of gasoline each year, so Americans will have to rely heavily on imported liquid fuels to satisfy the requirements of the program."

Prof. Paszner predicts Canada could supply half of the projected U.S. need if wood conversion was carried out on a commercial scale throughout the country, creating thousands of new jobs for Canadians. The real gold mine for Canada, though, could come from products derived from the lignin compound. "It appears lignin can be converted to high quality fuels that are presently only available in petrochemicals," says Prof. Paszner.

His new process is currently being used in a pilot plant in Brazil, where 80% of the country's cars run on alcohol blend or straight alcohol fuel.

April 1987 The Forestry Chronicle

Book Reviews/Revue de livres

Sopron Chronicle — Hungarian Foresters in the Western World, 1956-1986. Sopron UBC Alumni, Rakoczi Foundation, Inc., Toronto, Part I 178 p., Part II 204 p., 1986, $30.00 (plus handling $4.00 within Canada, $5.00 to USA), ISBN 0-919-54505-X (hardcover). Available from I. Szasz, 25618 100th Ave., RR #3, Maple Ridge, B.C., V2C 8X7.

Those who remember the 1956 revolution in Hungary and ask what happened to the Sopron "freedom fighters" will welcome this new interpretation and chronicle of three decades. Those who remember Dean Kalman Roller's account of the accomplishments of Sopron foresters after 10 years in Canada (For. Chron. Feb. 1969) and wondered what would happen to him, his associates, and students will welcome his highly personal views in Part I. Part II records in much valuable and statistically sound detail what happened to those who accepted Canada's offer to complete their education at the University of British Columbia (UBC).

In 1961, UBC published papers commemorating 150 years of university forestry education in Hungary. In 1970, accomplishments of Sopron forestry in Canada were described well in 65 pages by Professors Adamovich and Sziklai. However, this 1986 book provides the first comprehensive account. It offers details, perspectives and evaluations that ought to interest many.

Part I includes an author's note, tributes and remarks. Chapter I gives historical background. Two describes the revolution briefly. Three outlines emigration to the West. Four summarizes the journey across Canada. Five records the years in Vancouver. Six tells of colleagues in Toronto. Seven expresses the "price to pay", covers "efforts to survive", and describes "men who cared". Part I closes with tributes, an epilogue, references, and copies of important views, letters, and news items. Part I is told from the heart. It encompasses "what might have been" as well as what was actually provided.

Part II adds some objective dimensions to Part I, presenting other views and elements of wide interest. Above all, it details reactions to Canadian life after 25 years, tells what happened to the Sopron staff and each of five classes, and offers detailed biographies of those who graduated in the Sopron Division of UBC's Faculty of Forestry. The first generation of Sopron graduates now is maturing and being replaced by some healthy second growth foresters. Like their parents, the children are also doing well.

In 1956 the UBC Faculty of Forestry was very small, poorly housed, and ill equipped when the decision was made to bring the Sopron group to Canada. At first Sopron had roughly three times the teachers and 50% more students than we had in UBC Forestry. Much extra work was borne cheerfully by Dean Allen; and the "regular" students and staff also contributed. Times were difficult. Adjustments by the Hungarians to Canadian economics and lifestyles were traumatic.. Yet Sopron foresters succeeded remarkably well, providing cultural diversity and many intellectual strengths to North American forestry. Today, they occupy positions of leadership, and some have made major contributions in forestry, engineering, education, science, and business.

As one who taught them about Canadian forestry and was amazed by their discipline and respect for teachers, I am proud to acknowledge their contributions. Some I value greatly as colleagues. Above all I recall my close associations with the dozen students who worked with me to gain advanced degrees. The Sopron foresters have developed an impressive Alumni organization. The Sopron Ball brings most together, annually. They have made their escape from tyranny into a story of many successes and remarkably few failures. Their Chronicle should be read by those wanting to preserve freedom and to improve forestry, and seeking new insights about both.

J. Harry G. Smith,
Professor and Head,
Forest Resources Management,
Faculty of Forestry, UBC, Vancouver.

SOPRON CHRONICLE.

Még mindig 100 példánynál több van Szász Pistánál. Ez a könyv szep ajándék gyermekeinknek, unokáinknak és barátainknak. Egyenlőre angol nyelven jelent meg, de ha energiánk és pénzünk megengedi, magyar nyelven is ki szeretnénk adni. A könyv megrendelhető a következő címen: SopronAlumni c/o Mr. István Szász 25618-100-th Avenue, RR#3, Maple Ridge, B.C. V2X 8X7 Canada.
A könyv ára $30(kanadai) plusz pósta és kezelési költségek: B.C. $3, Kanada $4, USA, $5, tengeren túl $6. A pénzes utalványt "Sopron Alumni" névre töltsétek ki.

Szerkesztőség.

Remember 1956

Marching to Freedom-a legujabb magnetofon szalag,megemlékezés a Magyar Forradalomról 30 év után.Felelós kiadó Dr.Roller Kálmán. A magnetofon szalag a kanadai állam Multy Kulturális Alap segitségével készült angol nyelven,s ezért ingyen kapható.Ellenben a szalag kezelési és póstai költsége három ($3) kanadai dollár itt Kanadában.Külföldre$4 tól $6-ig lehet számitani.Mivel Kálmán bátyánknak be kell számolnia irásban a Multi Kulturális Alap irodájának,kérjük hogy a szalag lehallgatása után irjatok vélemenyt a szalagról és küldjétek el Kálmán bácsihoz.

MARCHING TO FREEDOM

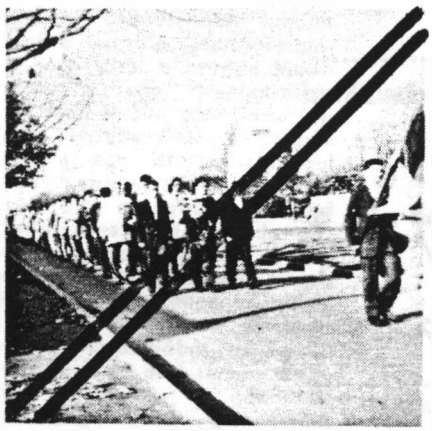

REFLECTIONS ON THE HUNGARIAN REVOLUTION AFTER 30 YEARS

Remember 1956

Editor: K.J. ROLLER; Producer: N.F. ROLLER; Narrator: ADAM WHYTE
Produced with the grant from the
MULTICULTURAL PROGRAM OF THE GOVERNMENT OF CANADA.
©1987 Guaranteed & Manufactured by AUDIO TO GO Inc. TORONTO
Copyright 1987 by K.J. Roller. All rights reserved. Interviews cannot be used or reproduced in any manner whatsoever without written permission. For information: Roller, K.J., 1615-1055 Bloor St. E., Mississauga, Ont., Canada L4Y 2N5

Dolby B
Normal bias, Cobalt Tape

A	Approx. Time
Introduction	2:00
The Honourable J.W. Pickersgill	11:00
Montreal Reception	14:00
Roller	4:00
N.I.C.W.	5:00
The Honourable J. Sinclair	1:00

B	Approx. Time
The Hon. T. Waterland, B.C. Minister of Forestry	2:00
Mr. A. Furnis, A.B.C.P.F.	3:00
Dr. Balatinecz	6:00
Tarnocai & Mrs. Tarnocai	4:00
Charles Jr.	1:30
Jagodits	2:00
John & Theresa	2:30
Dr. Gratzer	5:30

Megrendelhető Money Orderrel Dr.K.J.Roller nevére kiállitva és a fenti cimen.

Szerkesztőség.

DÍSZOKLEVÉL

WITT LAJOS

okleveles erdőmérnök nek/nak, aki

Bányamérnöki és Erdőmérnöki

~~egyetemen~~ (főiskolán) 1925 év június hó

18 napján 15 számú oklevelet kapott,

H A T V A N

éven át kifejtett értékes szakmai tevékenységét elismerjük. Ennek bizonyságául állítottuk ki ezt a

G Y É M Á N T O K L E V E L E T

melyet a Erdészeti és Faipari **egyetem ~~(főiskola)~~ pecsétjével és aláírásunkkal hitelesítettünk.**

Kelt, Sopron, 1986 év szept hó 14 n.

P. H.

ERDÉSZETI ÉS FAIPARI EGYETEM REKTORA SOPRON

dékán (igazgató h.) rektor (igazgató)

A. Tü. 1129/a. r. sz. — Nyomell. V. - - FNyV 16.

Kedves Lajos Bácsi!

A "Soproni Öreg Diákok" nevében gratulálunk a gyémánt diszoklevélhez és ezúttal fejezzük ki tiszteletünket és jó kívánságainkat Lajos Bátyánk az idősebb firmáink közé tartozik, akik Sopronban kezdték az első évet a Selmecről való átköltözés után.

Szerkesztőség.

Boroszlán illat

Ha természetvédelmi gyakorlatunk ismerné a „natúrpark" fogalmát, amely sem a nemzeti parkkal, sem a tájvédelmi körzet fogalmával nem azonos, s volna hazánkban is igazi „természeti park" – minden bizonnyal az Őrséget kellene legelőször ennek tekinteni. Itt minden megvan ehhez: érintetlen őstermészet, festői tájak, zárt világ, ahová nem tört be a nagyüzem és a kollektivizálás, ahol népmesék hangulatát idéző fenyvesek között, virághímes réteken zöldebb a fű, tisztább a patak, kevesebb az önpusztító környezetártalom, s mintha az itt élő emberek tekintete is tisztább, beszéde romlatlanabb, szive is igazabb volna! A tájat és népét sokan Moldova György hiressé vált könyvéből, Az Őrség panaszából ismerik, mások a televízió jóvoltából tudják, hogy közel a nyugati határhoz létezik egy tizenhat-tizennyolc faluból álló csodálatos tájegység, szívében, Őriszentpéteren pedig él egy felülmúlhatatlanul lelkes erdőmérnök-tanácselnök. Azok, akik a tágabb szülőföld felfedezésének önfeledt, de olykor fáradságos feladatát is magukra vállalták, ismerhetik még a szalafői Pilyerszeren a kastut és a keritett házat, a pankaszi szoknyás haranglábat, az Aquila mester freskóit őrző román templomot Veleméren, a gödörházi fazekasság hires göröncsérét, Varga Sándor bácsit, vásárolhatnak kézi sajtolású tökmagolajat, és hajdinapuliszka mellett izlelgethetik a Vendvidék izét-illatát árasztó kisüstit.

Az Őrségről Nemesnépi Zakál Györgytől, e tájék talán első ismerőjétől (1818) kezdve sokan és sokfélét irtak, mindig történeti, néprajzi, művészeti vonatkozásairól, napi gondjairól, féltett jövőjéről. Természeti értékeit csak a szakemberek ismerik, állat- és növényritkaságairól, sajátos természetföldrajzi adottságairól a nagyközönség jóformán semmit sem tud. Ez az irás azt a célt tűzte ki maga elé, hogy ennek a Rábától délre, Szentgotthárdtól délnyugatra eső határvidékről – amely zsákszerűen nyomul a szomszédos stájer dombok közé – a növényföldrajz szemszögéből elmondja a legjellemzőbbeket. Mindenekelőtt azt, hogy éppen a Stájer-Alpok földrajzi közelsége rajzolt sajátos vonásokat a pannon terület arculatára. Ezért is nevezik e tájat a geobotanika nyelvén „átmeneti flóravidék"-nek, a Vendvidéket pedig egyenesen a stájer flórajáráshoz sorolják. Az erősen tagolt, mélyen erodált völgyekkel váltakozó keskeny hegyhátak és lapos tetők alig magasodnak 300–350 méter fölé, rajtuk luc- és erdei fenyvesek élnek. Kavicsrétegeit harmadkori, suvadásra hajlamos agyag és vályog fedi – ezeken csodálatos kaszálórétek virulnak, vagy a mezőgazdaság küszködik velük (Bajánsenye). A hűvös és erősen csapadékos éghajlat láprétek kialakulásának és fennmaradásának kedvezett. A 100–150 milliméter feleslegel záruló évi vízmérleg a Zala forrásvidékén, Szalafőn, a Fekete-tó úszólapját hozta létre, a rovarfoaó harmatfű tömegeivel; a kristálytiszta réteqforrások tőzeqmohás láprétek sokaságát tartják fenn Felsőszölnökön, a szakonyfalusi völqyben és a szigorúan védett Szőcén.

Legkorábban a Közép-Európa elegyes lomberdeire jellemző gyertyános-tölgyesek és bükkösök ébrednek. Gyepszintjükben kora tavasszal elsőnek jelenik meg a „zsibasárga" szártalan kankalin és a féltve őrzött kakasmandikó, amelyet márványozott tőlevelei és lila virágszíne miatt tavaszi ciklámennek nevez a nép. A Rába menti réteket ugyanebben az időben a kotuliliom sakktáblaszerű harangjai borítják el, alig később a csillagos nárcisz spontán csokrai nyílnak. Mindkét áprilisi növényünk a délies, szubmediterrán növényvilág északabbra nyomuló követe. De csaknem ilyen a Farkasfán és a Zsidai-völgyben bódító illatáról felelhető hanye boroszlán is. Ennek az Őrségben dús virágú, felálló szárú alakja él; lecsepült testvérfaja dolomitkopáraink és a kisalföldi homok ékessége.

Mint mindenütt, az Őrségben is, a korai ébredést követő tavaszi idény a legfelejthetetlenebb! A szétszórt „szeres települések" keritést nem ismerő gyümölcsösei úgy borulnak habzó virágzásba, mint a nászruhás lakodalmi nép. Az aranyzabos és franciaperjés kaszálóréteket zsenge fehér csillagaival telehinti a rigópohár, a kosborok igen sok faja, a sarkvirág, a békakonty, a bibircsvirág. A nehezebben felmelegedő, nyirkos alhavasi rétek is tarka szőnyeggé változnak ekkor már. Sárgul a magashegységi zergeboglár és a festői sárgaliliom, amely az Őrségből indult világhódító útjára kerti virágnak, Clusius útján, a XVI. században. S ha a nedves réteken, völgyek hajlatában a patakparthoz közelebb megyünk, egy pompás, magaskórós, aranylón sárga fészkesre is rábukkanunk. Ez a hegyi vagy osztrák zergeviráq. Társaságában, a szakonyfalui völgyben, a ritka struccharaszt tőleveles dzsungele kiséri, másutt a havasi éger társaságában él.

A nyárnak – ezeken a réteken – a kígyógyökerű keserűfű és a kenyérbél cickafark mellett már csak egy igazi sztárja van. Az azúrkéken fénylő kornistárnics. A nyár a gyantaillatú fenyvesekben és a mészkerülő tölgyesekben tombolja ki magát. Gombákkal, korpafüvekkel, zanótokkal, szárnyas rekettyével és a körtikék sokféle fajával. Közülük az egyvirágú körtike akár az Őrség címernövénye is lehetne! Mellette érik vasizű termésével a fekete áfonya, sötét lucosok szegélyén pedig mindenütt ott pompázik a fecskefarkú. Ez a fenségesen szép növény a terület Alpokkal és Kárpátokkal való növényföldrajzi rokonságát hirdeti, s a stajer flórajárás jellemző, védett és ritka virága.

Az aranyló, sokszínű őszről már alig jut helyem elmondani, hogy milyen szelíden szűrt itt a fénye, milyen gombaillatú és mennyi gyöngyházfényű ökörnyálat sodor magával szele, mennyire megható a búcsú, midőn kigyújtja a legerdeibb virágnak, az erdei ciklámennek ampolnáit.

DR. CSAPODY ISTVÁN

FIGYELEM! SZAKESTÉLY!!!

Szeretettel hivunk meg mindjajatokat, tanarok, firmak és balekok a januar 23-án tartandó szakestélyünkre. A Magyarok Nagyasszonya Templom termeben tartjuk. Cim: 1810 E.-7-th Avenue. Vancouver. B.C. Találkozó 5:30 és 6 óra között, vacsora 6-kor (pontosan). Jelentkezés januar 20 előtt az évfolyam felelősöknél: Kocsis Tibor, Pendl Ferenc, Jákoy Bandi, Takács József, Szász Julika és Jablánczy Sándor bacsinál.

Remeljük, hogy mindnyájan eljöttök.

Szerkesztőség.

Mióta először kezembe került a Javorka Csapody: "Erdők, mező virágai" című növény meghatározó, azóta is úgy érzem, hogy ez a könyv a világ teremtésekor megvolt, és az Úristen onnan vette a mintát. Vera nénénk már csillagvirágokat rajzol a végtelenben, és azóta a mi rétjeinken árvábbak a kankalinok, de újra nyitnak évről-évre, mert a virágok élete halhatatlan, akárcsak a Csapody Veráé.

T.M.

Virágból szőtt élet

Sejtelmes cím. Viselője egy tavaly elkészült színes magyar dokumentumfilm, amely bemutatja *dr. Csapody Vera középiskolai tanár, botanikus-festőművész* életútját és műveinek gazdag tárházából is szemelvényeket nyújt. Sokan ismerik — a közelmúltban a televízióban is láthatták — a ragyogó tehetségű művészt, aki ma, életének 90. évében is szorgalmasan dolgozik. Kifogyhatatlan a türelme, törhetetlen a lendülete. Amikor meglátogatjuk, éppen a készülő Dendrológiai Atlasz egyik tusrajzát készíti nagy gonddal, de rutinos, biztos tollvonásokkal.

— Négykötetes lesz az atlasz — mondja — és már nyomdában is van az első, amely a tűlevelűeket tartalmazza.

— Hogyan, miként lett botanikus-festő a középiskolai tanárból, mióta készíti csodálatos illusztrációit?

— Hosszú a történet... Budapesten születtem 1890. március 29-én és a Józsefvárosban négyéves korom óta, ebben a lakásban 45 esztendeje lakom. Nyolcan voltunk testvérek, édesapám szemorvos, címzetes egyetemi tanár volt. Fiatalnak nagyon komoly voltam, szerettem tanulni s amikor 1908-ban leérettségiztem, édesanyám kissé féltve bár — nehogy túl „férfias" legyek — óvatosan megkérdezte: nincs-e kedvem egyetemre menni? Persze nagyon is kaptam az alkalmon és beiratkoztam a tudományegyetemre, a mennyiségtan—fizika szakra. Olyan kiváló professzorokat hallgathattam, mint Eötvös Loránd, Beke Manó, Fröhlich Izidor. Amikor végeztem, Klupathy Jenő professzor felkért, hogy maradjak gyakornokként a fizikai tanszéken. Nagy ambícióval fogtam hozzá a laboratóriumi kísérletekhez, de a nyáron meghalt az édesapám s a család kenyér nélkül maradt. Ugyanis akkoriban az orvosözvegyeknek nem járt nyugdíj s az egyetemi gyakornoki állást sem díjazták. Ott kellett hagynom az egyetemet, megkezdett kísérleteimet és délutáni tanítást vállaltam a Váci utcai leánygimnáziumban. Egy gyakorló év után, 1913-ban megszereztem a tanári oklevelet. 1914-től fiúknak tanítottam matematikát, fizikát és természetrajzot is a Práter utcában, 1916-tól pedig egészen 1948-ig a Sophianum leánygimnáziumban oktattam, itt a közelben, a Mikszáth Kálmán téren. Saját készítésű műszerekkel jól felszereltem a fizikai szertárat. Már az iskola igazgatója voltam, amikor 34 évi szolgálat után hamis vád alapján (miszerint az államosításkor nem szolgáltattam volna ki az internátus adatait) állásomat felmondták. Az Oktatási Minisztérium már a következő évben, 1949-ben felülvizsgálta az ítéletet és rehabilitált. Így beszámítva korábbi éveimet, tovább tanítottam a Mikszáth téri leánygimnáziumban a fizikát és a matematikát, egészen 1965-ig. Ekkor, 75 éves koromban mentem nyugdíjba.

— Ebből a gazdag pedagógusi életpályából még nem rajzolódik elénk a festőművész-botanikus, aki a növények ezreit oly ragyogó pontossággal és szépséggel ábrázolta.

— Pedig a mai napig összesen 13 132 akvarellt készítettem. Ötezer a Természettudományi Múzeum Növénytárában található, a többit pedig ebben a szekrényben én őrzöm pontosan kategorizálva.

— Hogyan lett a tanárság mellett rajzművész?

— Édesapám 1912-ben az ízületeit kezeltette, én az édesanyámmal rokonaink bajai birtokán nyaraltam. Mindig szerettem festegetni, s itt az a gondolatom támadt, hogy lefestem a szőlő közti gyomokat. Akkor még nem ismertem a különböző fajokat, ezért a Cserei-féle — akkor egyetlen magyar nyelvű — növényhatározót hívtam segítségül. Ettől kezdve mielőtt valamely növényt lefestettem volna, előbb mindig meghatároztam a fajt és igyekeztem jól megismerni annak alaktani sajátosságait. Ez aztán egyre szenvedélyesebb hobbimmá vált.

— Az íróasztala fölötti hosszú polc számos könyve tanúsítja, hogy a hobbiból tudományos értékű illusztrációk tömege, sőt — ha jól tudom — még botanikai tárgyú doktori értekezés is született...

— Az úgy történt, hogy a tanárok egykori szövetségében gyakran tartottam továbbképző előadásokat fizikából. Természetrajzi előadó nemigen akadt, ezért vállalkoztam rá, hogy a festményeimet gémkapcsokkal felfüggesztve, a vadon élő növényekről egy szemléltető ismertetőt tartok. Ennek valahogy neszét véve Jávorka Sándor eljött a Növénytárból és képeim láttán el volt ragadtatva. „Kéziratom van, rajzolóm nincsen" mondotta és felkért, legyek az ő rendszeres rajzolója. Így aztán minden tanítási délelőtt után bejártam a Növénytárba Jávorkához, aki hozzásegített engem a precíz botanikai látásmódhoz, az alaktani bélyegek alapján való növényhatározáshoz. 1924-ben készültek el rajzaim Jávorka: A magyar flóra című művéhez, majd az 1925—1928 közt megjelenő Karl, Méhes, Szterényi, Greguss, Kerékgyártó, Mohay által írt természetrajz-tankönyvek botanikai részét is én illusztráltam.

— A rengeteg növény gyűjtése, meghatározása és rendszerezése közben akarva akaratlan is botanikus tudóssá vált, bár a fizikához és matematikához sem maradt hűtlen...

— Valóban, minél többet rajzoltam, festettem, annál szélesebben kellett a növénytan részkérdéseibe behatolnom. 1931-ben a szegedi egyetem botanikai professzora, Győrffy István meghívott, hogy látogassam meg. Amikor elbeszélgetett velem, váratlanul megkérdezte: miért nem szerzek doktorátust botanikából? Azt válaszoltam: dolgoznom kell, ezért nem

érek rá. Biztatása mégsem hagyott nyugton, s egy évre rá, 1932-ben Győrffy Istvánnál le is doktoráltam növénytanból.

— *És itt sorakoznak az azóta megjelent botanikai munkák. A fizika—matematika szakos pedagogus a tanítási idő után elhivatottságból botanikával foglalkozott. Mily gazdag ennek a tudományos-művészi alkotómunkának a termése! Felsorolni is nehéz volna valamennyi művét. Talán csak néhányat emeljünk le közülük a polcról.*

— Ez itt az 1934-ben megjelent nagy flóramű, Jávorka—Csapody: *A magyar flóra képekben*, mely 1929-től 19 előfizethető füzetben jelent meg, bekötésre alkalmas kivitelben. 1975-ben ugyanezt Közép-Európa délkeleti részének flórája címváltoztatással angol nyelven (Iconographia), 1979-ben pedig német nyelven jelentette meg az Akadémia. A Jávorkával együtt alkotott *Az erdő-mező virágai* című, népszerű képes határozó 1950 és 1972 közt öt magyar és három szlovák kiadást ért meg, hatodik kiadása most készül. Amikor Jávorka 70 éves volt, a dísznövényekről terveztünk egy nagy atlaszt. A közép-európai dísznövények színes atlasza 1962-ben jelent meg, amit Jávorka sajnos már meg nem érhetett. Őshonos növényfajokkal kezdtem a festegetést, de a dísznövényeken kívül elkészítettem a tízkötetes *Magyarország kultúrflórája* sorozat színes atlaszát is, amelyet a lengyelek is kiadtak. Illusztráltam a gyomnövényekről és gyógynövényekről, az erdei fákról, cserjékről és a zöldségtermesztésről szóló szakkönyveket is. Én illusztráltam az ifjúság számára készült s eddig hét kiadást megért *Kis növényhatározót*, meg az ifjúsági Búvársorozatban megjelent *Vadvirágokat* is.

— *Milyen kitüntetéssel ismerték el ezt a gazdag életművet?*

— Kétszer jutalmaztak a Munka Érdemrend ezüst fokozatával és kitüntettek a Szocialista Munkáért Érdemrenddel is. A Kertészeti Egyetem a legnagyobb elismerését kifejező Entz Emlékéremmel honorálta munkásságomat. Ám éppily kitüntetőek voltak számomra a Nemzeti Múzeumban múlt év novemberében, a kiállításom megnyitóján elhangzott meleg hangú üdvözlések, méltatások is.

— *További tervek?*

— Sokat már nem tervezhetek. Bár a kezem még engedelmes, látásom is kielégítő, a szívem néha rendetlenkedik. A Dendrológiai Atlasz három kötetét kitevő több ezer rajz még hátravan, ezt szeretném befejezni, ha lesz erőm hozzá . . .

Bízunk benne, hogy lesz, hiszen erejét épp az alkotás kiteljesedésének vágya sokszorozza meg. A korát bátran letagadhatná, tanúk erre tévészereplésének a nézői. Hiú sohasem volt, férjhez sem ment, egész életét gyermekek oktatásának és a tudománynak szentelte. Mégis népes családban — testvére s annak gyermekei, unokái — szerető körében él.

A Baross utcára nyíló virágos ablaka közelében, a könyvszekrényben sorakozó virágfestmények felől alkotójuk végrendelkezett: megvételre a Természettudományi Múzeum Növénytárának ajánlotta fel a tizenháromezer szálból kötött, örökbecsű virágcsokrot. Virágból szőtt életének remekművét.

DR. LÁNYI GYÖRGY

Új Tükör, Budapest

HŰSÉGES TÁJAK

Harmincháromszor hullott le a lomb és harmincháromszor rügyeztek újra az ágak, amióta megérkeztem a címlapunkon látható kép lépcsőihez, hogy aztán felérkezzek egy olyan erdőbe, mely leginkább a "Magyarok" c. film rengetegéhez hasonlít, ahol az eltévedt fiatalember kiáltoz: Hol vagytok, magyarok? Minden kiáltás után mélyebb lesz a csend, csak a fák bólogatnak vissza kergük alatt rejtegetve, harmincháromm újabb évgyűrűjüket. Ilyen a hűség. Belül kell viselni, nem is illik mutogatni.

A tájak nem vándorolnak, és mindent kibírnak. Néha új határokkal kaszabolják össze őket. Megvonaglanak, de őrzik az Örökkévalóságot, melyen csak pókhálo a jelenidő fenyegetése. Le is törülhetnek, de nem teszik. Aki hisz, az túléli az időt. És a tájaknak hite van. Egy haza állhat össze újra belőlük.

Ezért szenteljük a Tárogatónak ezt a számát egy újabb "Szerelmes Földrajz"- nak, amelybenhacsak apró villanásokban is - emlékeztetünk annak a földnek szépségére, mely mindig mindenhol a miénk. Ha valaki nem találna meg közte a maga kedvenc világát, hunyja be a szemét, mert ez a szamunk nem negyven vagy negyvennégy oldalas, de annyi, ahány szív megdobban, és azt veri ki szemermes, szinte rejtett morzejelekkel: Szeretlek,Magyarország! Aztán biztassátok is ezt a szívet, hogy olyan hűséges legyen mint a táj, amelyért dobog.

Talán egyszer, majd ritkul a rengeteg és már nemcsak az árnyak jönnek, nemcsak a nincs felelet némasága árad, de ti is jönni fogtok, magyarok, derus arccal, biztatóan, mert akik hisznek, azoknak nincsen miért sírniuk. Én, akkor majd megdörzsölöm a szemem, mint aki álomból ébred, és, újra ott állok a lépcsők előtt s arra gondolok: Lam megsem múlott el hiába ez a harmincharom ev.

Tamási Miklós

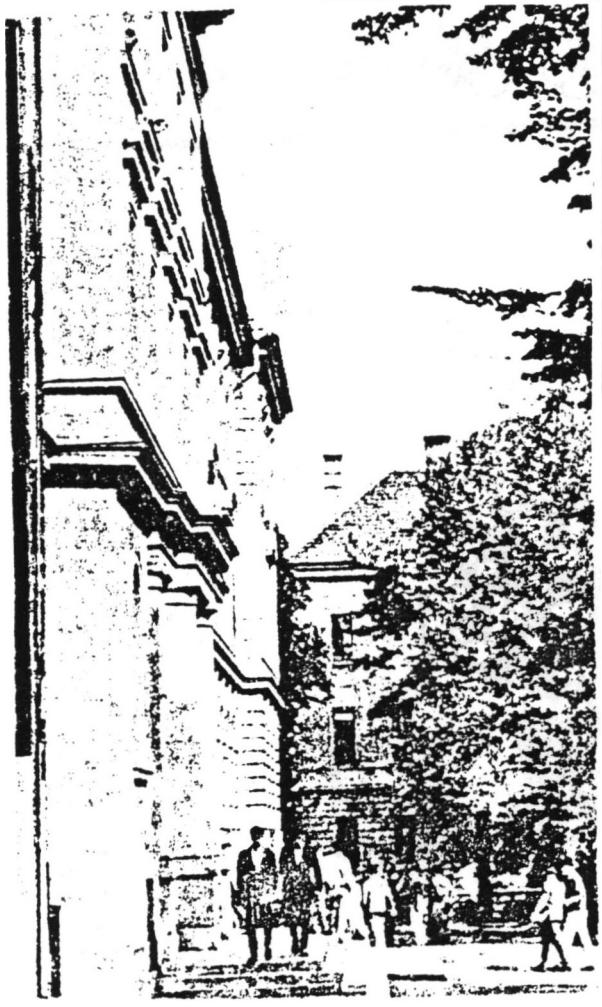

AZ ISTEN MOND VALAMIT

Kedves Komám, Miklós!

Nagyon ránk ilyesztettél a minap, amikor majdnem bepottyantál a végtelenbe.
Ugrin Atya is rohant, hogy feladja az utolsó kenetet, s mi orvosok segédkeztünk az Istennek, hogy az Ő akaratából tested és lelked együtt maradhasson még ezen a földön.

Hála Istennek, állapotod csodálatos gyorsasággal javul és, mindent összevetve, azt kell mondanom, hogy az Isten rád mutatott és mondott neked valamit.
Bizonyára meg is értetted már, hogy mit.

Elkondolkodtató, és nagyon szép is, az emberek azonnali lélekmozdulása, ha a közösség valamelyikével történik valami.

Bár csak ott lakhatna ez a szerető-féltő érzés az emberekben mindig.

A te szívet rebbentő eseted, Miklós, talán arra késztet majd minket, hogy egymásrautaltságunkban higgyünk az emberi lélek szomjában, amely az értelem bölcs belátásában, a baráti békében, a lelkek szerető szomszédolásában tud csillapodni.

Szeretettel ölel:

Csapó Imre

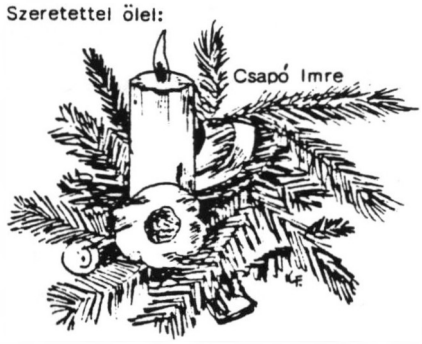

Kedves Tabaki!
Örülünk mindnyájan,hogy ismét vissza alltál sorainkba.Reméljük,hogy a tollad nem fog kiszáradni a következő ötven évben.

Szerkesztőség.

A MAGYAR SZABADSÁGHARCOS
VILÁGSZÖVETSÉG
NAGYBRITANNIAI CSOPORTJÁNAK
ELNÖKE

THE PRESIDENT OF THE HUNGARIAN
FREEDOMFIGHTERS ASSOCIATION IN
GREAT BRITAIN
MEMBER OF THE WORLD-FEDERATION
OF HUNGARIAN FREEDOMFIGHTERS

JÁNOS SZAKÁLY
2, CHARTLEY AVENUE,
LONDON, N.W.2.
ENGLAND.
Tel.: 01-450 5882

Your Ref.:
Our Ref.:
Date 1987. aug. 29.

Pászner László urnak
Faculty of Forestry
The University of British Columbia.

270 MacMillan Building
Vancouver B.C.V6T IV5 Canada.

Mélyen Tisztelt Pászner Úr!

A f.hó 5-én kelt levelüket megkaptam köszönettel.Elnézésüket kérem a kései válaszomért,de a napokban érkesztünk haza szabadságról és levelüket csak most tudom megválaszolni.

Tegnap látogatott meg Nagytiszteletü Nagy Ernö és vele is megbeszéltük Miss J.Biddel kitüntetését.
Nagyon hálás vagyok az Önök leveléért,mert ebböl derül ki Nagytiszteletü Nagy Ernö munkássága is a soproni egyetem hallgatóinak és tanárainak Kanadába való kimentése ügyében.Ö saját érdemeiröl sohasem tett említést leveleiben,csak Miss Biddel érdemeinek elismerését kérte.
Mindezekután én ugy határoztam,hogy Öt is kifogjuk tüntetni munkássága elismeréséül.
Most arra kérem Önöket,hogy a 30.éves évfordulora kiadott "The Sopron Chronicle,Sopron 1956-Vancouver 1986."cimü könyvet számunkra sziveskedjenek megküldeni az ár megjelölésével.

A kitüntetésekkel kapcsolatos további fejleményekröl fogok majd értesitést küldeni.

Végül a Vancouverban egyetemi karuk megindulásának 30-éves évfordulója alkalmából fogadják szervezetünk nevében,öszinte gratulációnk és jókivánságunk.

Vagyok mély tisztelettel:

N.B. - Contents of the above are authenticated only by our Circular Seal, placed under the signature

VILÁGSZÖVETSÉG
NAGYBRITANNIAI CSOPORTJÁNAK
ELNÖKE

FREEDOMFIGHTERS ASSOCIATION IN
GREAT BRITAIN
MEMBER OF THE WORLD-FEDERATION
OF HUNGARIAN FREEDOMFIGHTERS

JÁNOS SZAKÁLY
2, CHARTLEY AVENUE,
LONDON, N.W.2.
ENGLAND.
Tel.: 01-450 5882

Your Ref.:
Our Ref.:
Date: 1987.okt.23.

Pendl Ferenc
Erdömérnök Urnak

5560 Dufries St.
Vancouver B.C.
Canada V5P 3A6.

Mélyen Tisztelt Pendl Ur!

A szeptember 19-én kelt levelét megkaptam,továbbá tegnap érkezett meg a"The Sppron Chronicle" cimü könyvük,amit az angliai Szab.Harcos Szövetségnek dedikáltak.
Kérem engedjék meg azt,hogy szervezetünk nevében mondjak köszönetet azért a gyönyörü könyvért.Izléses a fedölap,amiröl ráismertem Sopronra a "Hüség városára".Jo magam is katonáskodtam ott 1939-ben.
Még eddig nem volt idöm a könyvbe beleolvasni,de biztos vagyok abban,hogy tartalmazza mindazokat az adatokat,amire egy kivülállo kiváncsi,a soproni egyetem volt tanárainak és hallgatoinak Vancouverba valo átmentését és az azóta eltelt 30 év történetét és az ezzel kapcsolatos néhai Miss Joice Biddel angol tanárnö és Nagytiszteletü Nagy Ernö ref.lelkész soha el nem évülö munkásságát az átmentéssel kapcsolatban.
Számomra különösen megtisztelö az a körülmény,hogy mind a két személy kitüntetése az angliai Szab.Harcos Szövetség névéhez fog fuzödni.
A kitüntetések ügye szépen halad elöre és rövidesen sor kerül rá maj
Végül még annyit,hogy ápolják és öregbitsék azt a szép összetartozást,amit az 1956-os dicsöséges magyar felkelés nyitott meg számukra.
Mi szabadságharcosok büszkék vagyunk valamennyiükre,mert megálják helyüket itt a nyugati világban és velünk együtt dolgoznak hazánk minélöbbi felszabaditásán.
Az Isten áldja meg mindnyájukat!

Mély tisztelettel:

N.B. – Contents of the above are authenticated only by the signature placed under the signature.
A fentiek hitelességét egyedül az alairás alatti kézjegyünk igazolja.

VERNON SZENNYVÍZ PROBLÉMÁJA.

1976 tavaszán Prince Georgeból Vernonba költöztem, ahol megalapitottam a Kalamalka Kutató Állomást, amely szerintem ma a legszebb erdészeti kutató állomás a tartományban. Nem dicsekvés képpen mondom, csupán a tényeket probálom lefektetni.

Bár a költözködés kellemetlenül érintette családi életemet, mégis úgy éreztem, mint ha a pokol tornácáról a menyországba jutottam volna. Vernon és környéke igen szép és éghajlata hasonlit Magyarországéhoz; a telek viszonylag enyhék és rövidek, a nyarak pedig melegek.

Az egyik legfontosabb és legértékesebb természeti kincse az egész Okanagan völgyének az Okanagan tó. 1976-ig Vernon volt egyike azoknak a városoknak, melyek szennyvizüket az Okanagan tóba ömlesztették. Természetesen ennek a ballépésnek káros következményei a tó vizének rohamos leromlásában mutatkoztak meg. A nagy mennyiségü tápanyag, amely a szennyvizzel együtt jutott be a tóba, elősegitette az algák és egyéb vizinövények túlszaporodását. A kristály tiszta viz egyre zavarosabb lett és a viz szaga és ize is erősen leromlott.

1977-ben Vernon végetvetett a szennyviz tóba ömlesztésének és elkezdték a szennyviz mezőgazdasági felhasználását. Először lucerna termesztéssel kisérleteztek, később gyepfüvek öntözésére hasznositották az úgynevezett másodlagosan tisztitott szennyvizet. Ennek a tisztitási módszernek a lényege az, hogy leülleptik az oldatlan anyagokat, oxigénnel feldúsitják az elfolyó vizet, majd fertőtlenitik klórozás útján. Minden egyéb oldott anyag bennemarad az elfolyó vizben. Mivel a növények számára fontos tápanyagok (N,P,K) oldatban vannak, a mezőgazdaságban hasznositott szennyviz igen segiti a növények produkcióját. A kisérleti állomás is ezt a szennyvizet használja a fenyő oltványok öntözésére.

Sajnos igen sok probléma lépett közbe és nem sikerült a városnak annyi szennyvizet kiöntöznie, mint amennyit produkált. A problémák közé sorolható az, hogy a hét év alatt, 1977 és 1984 között 36%-al több csapadék hullott évente, mint a 30 éves átlag volt. A lucerna kirothadt túlöntözés miatt. Amellett, még normális körülmények között is, sokkal kevesebb vizet használ fel egy mezőgazdasági termék (például lucerna, fű), mint amennyit gyorsan növő erdei fafajták használnak. Ennek egyik oka az, hogy a fák több száraz anyagot termelnek mint a mezogazdasági növények, ezért több vizet használnak fel. A másik ok az, hogy lucernát és füféléket évente többször le kell vágni. Ez alatt az idő alatt nem lehet öntözni és mivel a betakaritási munkálatok a legszárazabb időben történnek, a felhasználható szennyviz mennyiségét erősen korlátozzák.

A probléma megoldása eléggé egyszerű lenne, ha logikus megoldást keresnének. Mivel a rendelkezésünkre álló földterület korlátozott, ültessünk fákat és öntözzük ezeket. A termelt faanyag értékesitéséből származó bevétel valamennyire ellensúlyozza majd a szennyviz felhasználás költségeit és munkát is ad egy pár munkanélkülinek.

Ezen megfontolások alapján több izben javasoltam a városi tanácsnak, hogy változtassák meg szennyviz öntözési politikájukat. Ültessenek fákat a lucerna és gyepfüvek helyett, mivel igy kisebb területen több szennyvizet tudnának felhasználni. Nemes nyárak 3-4-szer annyi száraz anyagot tudnak termelni évente hektáronként, mint mezőgazdasági növények.

Sajnos, eddig nem sok sikerem volt meggyőzni a városi atyákat (meg anyákat). Úgy látszik nem zavarja őket, hogy mi történik a tóval, ha szennyvizet vezetnek bele. Inkább az érdekli az illetékeseket, hogy a föld, melyet jelenleg öntözésre használnak, sokkal több jövedelmet hozna, ha üzérkednének vele és lakoházakat épitnenek rajta. Persze, ez azt jelentené, hogy több szennyvizet produkálnának és nagyobb igényeket támasztanának az egyre kevesebb ivóvizzel szemben. Honnan vennék az ivóvizet a jövőben? Az Okanagan tóból. Ugyanonnan, ahová jelenlegi terveik szerint a harmadlagosan tisztitott szennyviz fog beömleni. A harmadlagosan kezelt szennyviz annyiban különbözik a másodlagosan kezelttől, hogy timsó hozzáadásával a foszfátok 80-85%-át kivonják a szennyvizből. Minden egyéb oldott anyag, a klórozást átvészelő bakteriumok, virusok és paraziták benne maradnak a szennyvizben és ezzel együtt bekerülnek a tóba. Sohasem tudni, mitől hizunk! Mivel a szennyviz tápanyag tartalma a kezelés után is többszöröse annak, ami a tó vizében van jelenleg (P - 100-szor, N - 600-szor annyi), az algák ismét gyorsabban fognak szaporodni és gyarapitják majd a tó leromlását.

Miután nem sikerült rábeszélni a politikusokat arra, hogy ne épitsék meg a 7 km-es csővezetéket a tóba, amely 60m mélységbe vinné le a szennyvizet, alapitottunk egy egyesületet, amelyet SOL-nak (Save Our Lakes) neveztünk. Rendeztünk tüntetéseket és a legutóbbi városi választásokra mi is inditottunk kandidátusokat; jómagam közöttük. Bár nekem nem sikerült bejutni (tizedik lettem 22 közül 1600 szavazattal) két tagtársunk bejutott. A küzdelem tovább folytatódik. Ha ti, kedves olvasoim, úgy gondoljátok, hogy az Okanagan tó tisztasága fontos, segitsetek a küzdelemben. Irjatok Vernon városi tanácsának (City of Vernon, 3400 - 30th St.) és a tartományi kormánynak. Elvégre ti is fizettek a tó szennyezéséért: a csővezeték épitési és kezelési költségeinek 75%-át a tartományi kormány fedezi. Ha irtok, küdjetek nekem is egy másolatot: én vagyok a SOL alelnöke és szeretnénk tudni mi is, hogy valaki mást is érdekelnek az ilyen problémák. Ha biztositani akarjuk gyermekeink és unokáink jövőjét, fel kell szólnunk az őrültségek ellen. Ha nem leszünk képesek megállitani a levegő és vizek rohamos elszennyeződését, a jövő nem lesz rozsás.

Üdv az erdésznek!

Kiss Gyula
12601 Kidston Rd.
Vernon, B.C.
V1B 1Z4

A SOPRONI BÁNYÁSZATI MÚZEUM

A bányászat az egyik legrégebbi mesterség, és a történelem során mindig a gazdasági prosperálás, a jólét feltétele, biztosítéka volt. Hazánkban is akadnak az ősidőkben is ismert bányák, mint például a lovasi festékbánya, Tata, Sümeg kovakőbányái. Erdélyben a római kori arany-, ezüst- és sóbányák voltak híresek, a Felvidéken pedig népvándorlás kori bányákat találunk. A honfoglaló magyarok is ismerték a bányászatot, s a hazánk területén talált bányákat tovább művelték.

Középkori királyaink új bányák nyitását és művelését szorgalmazták, kiváltságok adományozásával védték és ösztönözték a magyarországi bányászatot. IV. Béla 1245-ben kiadott — „Selmeci bányajog"-ként ismert — törvénykönyve az elsők közé tartozott Európában. Bányavidékeink gazdagságára jellemző, hogy Magyarországot a 14-15. században kincses Hungáriaként emlegették, s méltán, mivel az európai arany negyven, az ezüst harminc százalékát Magyarország adta. A mohácsi csata (1526) után az ország három részre szakadása, majd a 150 évig tartó török megszállás, valamint az Újvilágból Európába áramló „olcsó" arany megrendítette a magyar bányászat helyzetét is. Ennek ellenére a bányaművelés minőségét illetően még hosszú ideig az élvonalban maradtunk. VI. Henrik angol és XI. Lajos francia király, valamint III. Iván orosz cár például Magyarországról hívott bányászokat. Elismerően nyilatkozott bányáink technikai színvonaláról egyebek közt G. Agricola, Paracelsus, Newton és Montesquieu is.

Számos találmány és felfedezés született a magyar bányákban. Selmecbányán történt a világ első bányabeli robbantása 1627-ben, s ez hatalmas lendületet adott a bányászat fejlődésének. 1722-ben Újbányán alkalmazták a kontinensen először a tűzgépet, amely inspirálta Wattot a gőzgép megalkotására. Ugyancsak Selmec környékén építette meg Mikoviny Sámuel 1729-től 1740-ig víztárolóit és csatornarendszerét, amely 7 millió köbméter víz tárolásával figyelemre méltó teljesítmény volt, nem is szólva a bányavíz kiemelésének egyedülálló megoldásáról. Itt alkotta zseniális szivattyúit Hell József Károly, itt gyártották és alkalmazták a világon először a sodronyköteleket.

Selmecbányán 1735-ben bányatisztképző iskolát alapítottak, amelynek tanárai közt találjuk a polihisztor Mikoviny Sámuelt, a botanikus dr. Wilkens Henrik Dávidot, a bányaművelő Deliust, a kémikus Jacquint, a természettudós Scopolit és a fizikus Deppler Keresztélyt.

Aki a magyar bányászat érdekes részleteire kíváncsi, látogassa meg a Soproni Bányászati Múzeumot, amely a városközpontban a Kolostor utca elején, a volt Esterházy-palotában található. A múzeum állandó kiállításain megismerkedhetnek az érdeklődők a bányászat műszaki fejlődésével az őskortól napjainkig. Megtekinthetik az ásványok, kőzetek, bányatermékek sokaságát, képet kapnak a kőolaj-, földgáz- és vízbányászat történetéről, és megcsodálhatják A bányászat a képző- és iparművészetben című kiállítást.

A múzeum 1957 októberében nyitotta meg kapuit a nagyközönség előtt, ám 1970—1980 között zárva volt, mert restaurálták a múzeumnak helyet adó szép barokk palotát. A kiállítás területe így a duplájára nőtt.

A múzeum épületének egy része már a 16. században állott. Valamikor a Városi ház nevet viselte, mivel a városkapitány lakóháza volt. 1752-ben herceg Esterházy Pál vásárolta meg, és kissé átépíttette. Az utcai homlokzat így a 18. századi ízlést tükrözi, az udvar azonban megőrizte 17. századi architektúráját a kétszintes, körülfutó árkádos folyosóval.

BORBÉLY JÓZSEF

FOTÓ: LOBENWEIN TAMÁS

A múzeum bejárata

Ásvány- és kőzettár

Tollas Tibor:

SOPRON

Baraksó Jánosnak és Ilinek

Hűség városa, hajdani
diákéveim otthona.
Holtig tanítóm, soproni
Rákóczi Ferenc iskola.

Károlyhegy, csipkés kőtorony,
sűrű erdőkkel zöld hegyek.
Hét évig voltál otthonom
legendás város, Lőverek.

Hulló szirmokkal havazott
a Cseresznye-sor. Édeni
találkák, fényes tavaszok,
lányok napsugár térdei

ide ragyogtok. — Hét határ
sem emel közénk rácsokat.
Hűséges fiad visszajár,
falaid közé látogat.

Padodban ülök, a terem
varázsigékkel megtelik.
Bujdos Balázstól hallgatom
Balassa, Ady verseit.

A parkban feltárt római
sírok felett a hun király,
— kőbe vésett történelem —
Attila zordon szobra áll.

Azóta ködbe tűntek mind,
sírok, szobrok és házfalak.
Hány társ fekszik a Don partján,
vagy itt, idegen föld alatt.

Csak Rákóczi bronz arca int,
biztat: „kiáltó szó" legyünk.
Hullt romok és holtak felett
a szó ma végső fegyverünk.

Kempfenhauseni kórház, 1987. márc.

Kedves Évfolyamtársaim, Szeretett Soproni Öreg Barátaim !

Nagyon sajnálom, hogy most sem tudok személyesen köztetek lenni a Harmincéves Találkozón. Nagyon szerettem volna én is eljönni, de családi körülményeim nem engedték meg az idei hazautazást. Gondolom tudjátok, hogy kettészakadt évfolyamunk kanadai részlege egy évvel később fejezte be tanulmányait, tehát mi csak jövőre ünnepeljük végzésünknek harminc éves évfordulóját. Talán közülletek akad valaki, aki esetleg ki tudna jönni erre az alkalomra ? Nagy szeretettel várunk és örömmel látnánk beneteket.

Remélem Ti is legalább olyan jó egészségben vagytok -- ha fehéren, kopaszon, vagy meghizva is -- mint jómagam, és remélem nem sokan követtétek szegény kamarásomat a "kis-Tuskót" , akit még a másodéven eltemettünk.

Ha valamelyikötök nem emlékezne már rám, had küldjek egy fényképet a cingár, szemüveges, harmonikázó soproni magamról, meg annak a harminc évvel későbbi változatáról amin láthatjátok , hogy én is kigömbölyödtem és megfehéredtem nagypapa koromra.

Visszatekintve a mögöttünk álló 30 esztendőre, gondolom mindannyian érzelmekkel és talán egy-két könycseppel is mérlegeljük a felettünk elszállt éveket. Az eredményeket és veszteségeket mindenki a saját értékszemlélete szerint irja fel a maga listájára. Sokunknak - természetesen - az erdészeti karierjükben eredmények,kiadványok, doktorátus vagy magas pozició elérése jelenti életük csucspontját. Másoknak viszont az élet egyéb területein elért eredmények jelentenek többet, s ezért a soproni széles utról elágazó kisebb utakon igyekeztek más irányba, más célok felé haladva boldogulni. Például Szalamin Gabi tanár, Csapó Imre orvos, Palkovits Jancsi üzletember lett én pedig már utépitéssel foglalkozom az utóbbi tiz éve, hogy csak egy párat emlitsek azokból akik más élet-utakat választottak.

Az első ilyen válaszuthoz már 56-ban elérkeztünk, amikor arról kellett dönteni, hogy ki, merre indul ? Hol használunk többet hazánknak, családunknak vagy saját magunknak; ha külföldre megyünk, vagy ha itthon maradunk ? Illusztrálva azt, hogy mennyire eltérő nézetek vannak még az évfolyam külföldre szakadt egyénei között is, szeretnék most a leghatározottabban tiltakozni Csapó barátunk azon kijelentése ellen amit nektek tett a Huszonötéves Találkozón mondott beszédében. Imre véleménye szerint kijövetelünknek legfőbb oka " gyenge magyarságtudat és sekély hazaszeretet " volt. Erre már annak idején részletesen válaszoltam, most elég csak annyi, hogy Imre valószinüleg átaludta 56 októberét, mert aki ébren volt ilyen megállapitásra nem juthatott.

Biztosithatlak benneteket, hogy kalandvágy sem hajtotta --ezzel is vádoltak minket -- az ötödéveseket, hiszen még órákkal kijövetelünk előtt sem gondoltuk, hogy a Karácsonyt már Ausztriába fogjuk tölteni. Teljesen észszerütlen volt diplománk megszerzése előtt pár hónappal fejest ugrani a sötét bizonytalanságba és neki vágni egy idegen nyelv falán átörve,anyagi kényelembe, de lelki hontalanság világába eljuthassunk.

Amiben viszont mindannyian szilárdan hittünk az az volt, hogy nem vagyunk hajlandók többé megalkudni, megélhetés vagy személyes biztonságunk érdekében hazudozni, a magyar függetlenség és önrendelkezési jog álmát feladni. Mindezekre a lehetőséget kilátástalannak tartottuk a határokon belül, de ugyanakkor egy percig sem gondoltuk, hogy Ti akik otthon maradtatok, vállalva a türés és hallgatás sorsát, s ezért jobb vagy roszszabb, gyávább vagy bátrabb hazafiak, meggondolt vagy felelőtlen családfők voltatok mint mi. Ez végső fokon temperamentum és lelki alkat kérdése. Ki és milyen keresztet képes hordani ? Most értettük csak meg Reményik Sándort amikor azt mondja " Eredj ha hittelen hiszed; a hontalanság odakünn, nem keserübb mint idebenn..."

Ma már talán hihetetlennek hangzik, de akkor a Soproni Egyetem minden tagja hazafi volt, vagy annak érezte magát. Akik kijöttünk, meg voltunk győződve arról, hogy a magyar sors javulni fog ha elmondjuk Nyugatnak : mi történt Magyarországon ? Ezt küldetésnek éreztük, hazafias kötelességnek és erőnkhöz képest megpróbáltunk eleget tenni ennek. Az évek mulása és anyagi helyzetünk javulása azonban lassan elhomályositotta az emlékeket. Sokan közüllünk magukat áltatva, vagy talán lelkiismeretük elaltatására átvették a hivatalosan tenyésztett érveket. " Minek ugrálni, otthon már minden rendben van!" Ők azok a turistákká vedlett, volt hazafiak; akik a dollár szemüvegén keresztül, a vizumszerzés szürőjével ellátott fényképezőgéppel rögzitik maguk körül a hazai helyzetet. Az általuk terjesztett kép és a saját biztonságuk érdekében gyakorolt mellébeszélés majdnem eléri Szilvási Lajos nivóját. Gondolom ismeritek a "Bujkál a hold " cimü rágalmak és hazugságok kézikönyvét amiben szenvedéseinket ecseteli ?

Ezzel szemben pedig vagyunk még azok, akik ma is töretlen hittel hiszik és hirdetik, hogy nem vérveszteség volt a 200 000 magyar kiözönlése, hanem csak uj hajszálgyökerek tömege, amelyek a nemzet fájához küldik a tápláló nedveket. Minden magyar aki külföldön megállta a helyét, akár erdészeti vonalon, akár politikai vagy más területen, az barátokat, elismerést és jóindulatot szerzett a magyarság számára. Mi, még ma is követnek, a magyar nép képviselőinek tartjuk magunkat, akiknek szent feladata megismertetni a külfölddel a magyar problémákat.

Talán hallottátok, hogy Amerikában sok helyen van Kossuth szobor ? Amerre Kossuth járt, hivei és tisztelői emlékmüveket emeltek a nagy, magyar szabadságharcosnak. Ma már megszaporodott, az elmult 30 év alatt tizszeresére nőtt a magyar vonatkozásu emlékmüvek száma szerte a világban.

Vancouverben, a Provincia legnagyobb városában és Victoriában, British Columbia fővárosában is állnak magyar emlékmüvek éppen ugy, mint a világ minden nagyobb helységében. Ez a két emlékmü csak 100 kilométerre van egymástól, de a Hazától 9000 kilométerre, mint két kis örökmécses a Csendes Ocean partján hirdeti azok emlékét akiknek Ti is, meg mi is, jobb életünket köszönhetjük. Mindkét emlékmüvet volt soproni diákok kezdeményezték, tervezték és a nagyközönség segitségével fel is épitették.

Ezek a kis mécsesek jelzik számotokra is, hogy Veletek virrasztunk és aggódunk miattatok. Veletek együtt várjuk a hajnalt és az édes viszontlátás örömét, amikor majd ujra együtt énekelhetjük a Lövérekben, hogy : " Sopron, Sopron, sáros Sopron, Te vagy az oka mindennek..."

... addig is baráti öleléssel üdvözöl évfolyamtársatok,
Jó Szerencsét ! Üdv az Erdésznek !

Benkő Géza.

Benkő Géza Erdőmérnök,

A Viktóriai Magyar Társaskör Alapitó Tagja,
A Magyar Szabadságharcos Világszövetség
Kanadai Elnöke.

Victoria, British Columbia, Canada. 1987 Augusztus 7.-én.

Emberek, események

HARC A VICTÓRIAI 56-OS EMLÉKMŰÉRT

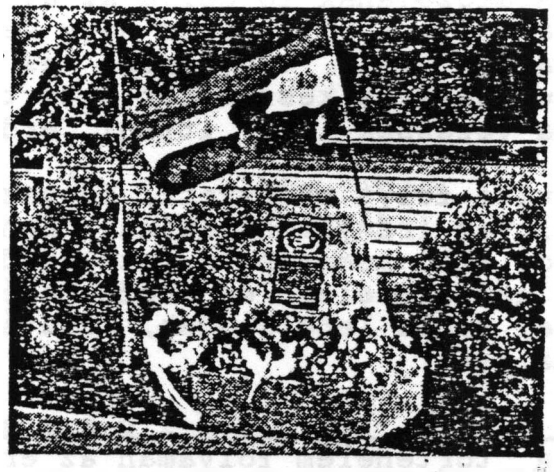

A victoriai 56-os emlékmű

Már a kérvény beadásakor látszott, hogy a Városi Tanács megnemértéssel fogadta kérelmünket. Nyíltan nemet mondani nem mertek, tehát elodázták a döntést. Létrehoztak egy Tanácsadó Bizottságot, ahová elméletben bárki jelentkezhet. Gyakorlatban viszont, 3 önkéntes közül egyik sem jutott be a Bizottságba.

Eredetileg a Beacon Hill Parkban kértünk helyet. Ők javasolták a Pioneer Square-teret, amit köszönettel elfogadtunk. Amikor látták az udvarias kooperációt, vérszemet kaptak és még kijjebb toltak a városból és az emlékmű szövegét is meg akarták változtatni. Ne a hősöknek állítsunk emléket — mondták — hanem az eredményeinknek, vagyis magunknak. Ekkorra már röpködtek a nyilatkozatok, sajtócikkek. Nyilvánvaló volt, hogy a baloldali érzelmű Victóriai Tanáccsal nem jutunk semmire. Természetesen, ha az ember valamiben állást foglal, rögtön támad ellensége, de barátja is, tehát felsorakozott a jobb és baloldal ügyünk mellé és ellene is.

Nehéz lenne részletesen leírni minden fordulatot. Röviden összefoglalva a történteket, az 56-os ügynek szerzett „publicitás" felér többezer $-os hirdetésekkel és túlnyomórészben pozitív, tehát csak nyertünk a vitával.

A tanácsülésen elmondott beszédem ismerete fontos a történtek megértéséhez, mert abból csak a csattanós vádakat közölte az újság és csak a tanácstagok felháborodásával foglalkozott, de nem írta le a hallgatóság hatalmas tapsát és a kitörő lelkesedést, a gratuláló, kézrázó tömeget, ami körülvett, semmibevéve a hisztériázó tanácstagokat, akik nem tudták folytatni az ülést, amíg el nem hagytuk a termet.

A szomszéd város Saanich tanácsgyűlésén egyhangúlag megszavazták kérésünket. Az alapot kiástuk, Kádár Ignác öntötte ki betonból, Paunuch József kövekből rakott gúlát, a saanichi rendőrség épülete előtt, ami majd tartja és körülveszi, a gyönyörűen faragott, fényes, fekete gránit emléktáblát.

A feledés pora, a nemtörődömség és a közöny ellen ellen vívott csatát, az emlékműért folyó harcot megnyertük. A puskát felváltotta a toll, az írógép, a mikrofon. A mi harcunkhoz sokkal kevesebb bátorság kellett. Okt. 26-án lepleztük le az emlékművet, mely figyelmezteti a világot, hogy a független Magyarország, még mindig nem valósult meg.

Benkő Géza.

BÜSZKÉK VAGYUNK BENKŐ GÉZÁRA

...Magyar emlékmű nem állhat a skót hősök porladó hamvai felett — mondották a városi tanácsban. Benkő Géza kilincselt, telefonált, szövetségeseket keresett. Amikor neves személyek állást foglaltak ügyünk mellett még a sajtóban is, akkor honfitársaink támadtak ügyünk ellen. Ha Benkő Géza nem következetes és nem követ el mindent azért, hogy a tanács és a polgármesternő kétkulacsosságát és baloldaliságát bizonyítsa, nem vitte volna győzelemre a megkezdett ügyet.

A Times Colonist kiemelt cikkben, a rádió a hírekben népszerűsítette az eseményt. Az 1956-os magyar emlékmű közügy lett!...

Kroeger Ilona — Kiss-Tóth Erzsébet

A KANADAI TARTOMÁNYOK ERDÉSZETI MINISZTEREINEK 1987 ÉVI TALÁLKOZÓJA - Saint John, New Brunswick.

Pendl Ferenc beszámolója.

Az erdészeti miniszterek találkozójának fő célja az új erdészeti strategia kidolgozása volt. A világ-piac nagy versengése, külföldi államok tarifákkal való védekezése és a nehéz gazdasági helyzet kialakulása arra késztették a tartományok vezetőit, hogy új irányba vezessék az itteni erdők kezelését .

Az elmult két évben sok vita folyt erdészeti, környezet védelmi és más körökben, hogy milyen irányba haladjunk. Ennek következménye ként egy 34 pontból álló memorandum lett kiadva. A főbb tárgykörök a következők: kereskedelem és befektetés, az erdő és az erdő művelése, munka lehetőségek, kutatás, fejlesztés és a lakosság informálása.

1. Kanada Erdőipara -

Kanadában a történelem folyamán az erdő mindig fontos szerepet játszott,az erdőipar több mint 100 éve mig a vadászat, halászat és túrizmus már a 17-ik században is virágzott és azóta növekedett.

A világ erdő termékeinek pénzértékben kifejezett szükség letének 22%-át Kanada elégiti ki. Az elmult évben 30 milliárd dollár értékű fűrészárut, nyers rönköt, papirt és sok más erdei terméket exportáltunk. A kanadai erdőipar közvetlenül 300,000 embert foglalkoztat. A túrizmus behozatala is milliárdokban fejezhető ki. Kanada területének felét erdő boritja, amelyből 2.2 millió négyzetkilométer jó termő terület.

Tulajdonjogi szempontból az erdő terület a következő képpen oszlik meg:

80%...tartományi (provinciális) erdő;
12%...federális állami (parkok, hadászati) erdő;
08%...magán tulajdonban lévő erdők;

British Columbia tartománya a világ pénzértékben kifejezett faanyag exportjának 7.5%-át termeli. Az erdőipar közvetlenül 80,000 embert, mig közvetve (a szolgáltató válla-latoknál) 156,000 embert foglalkoztat. A provincia össz erdőterülete 430,000 km², amiből 260,000 km² jó termő terület.

2. Kanada erdőiparának négy legfontosabb problémája:

a.) Nemzetközi kereskedelem-

Becslések szerint a fatermékek kereslete évi 2-3 %-al fog növekedni az elkövetkező 10 évben. Ennek ellenére az itteni faipar mégis nehézségeknek néz elébe:

- uj versenytársak a láthatáron (New Zeland/Australia);
- a versenytársak száma emelkedni fog;
- változások a papir minőségi és nyomdai eljárásaiban;
- a fakitermelési költségek növekedése;
- a pénzegységek árfolyamának állandó változása;
- a fatermékek árának ciklikus változása;

- a kutatási eredmények lassú gyakorlati beállitása;

A faipar előnyei:
- nagy őserdő területek várnak kitermelésre;
- olcsó energia a fa kitermelés és feldolgozás vonalán;
- kitünően kiképzett munkaerő;
- nagy számú jó vezető szakemberek gárdája;
- erős kereskedelmi kapcsolatok;

b.) Kanada/USA kereskedelmi bázis kiépitési problémái:
- Kanada erdei termékeinek 50%-a USA-ban van eladva;
- Gazdasági szövetség kiépitése nehézségekbe ütközik;

c.) Piac kiszélesitése és új termékek előállitása-
- új piac létesitése (Kina, Japán, Dél Korea);
- minél több fajta új termékek előállitása;
- jobban kell alkalmazkodni az üzletfelek szükségleteinek kielégitéséhez;

d.) Újabb pénzügyi beruházások-
- az üzemek modernizálása szükséges;
- 1982/84 közötti pénzügyi veszteségek a világ piacon;
- a jelenlegi nagyobb kereslet miatt áremelkedés várható

3. Stratégiai tervek Kanada erdőiparának védelmére:

a.) Az erdők tervszerű kezelése és igazgatása-
- tervek a tartamos gazdálkodásra (Sustained Yield);
- ökológiai területek kutatásra való lefoglalása;
- vadászterületek és a prémvadászat tervezése;
- túrizmus és üdülő helyek biztositása.

b.) Fatermékek és más erdei melléktermékek biztositása az erdőművelés által-
- korosztályok szerkezetének felépitése;
- őserdők, vágásérett állományok tervszerű letermelése;
- a környezetnek megfelelő fafajokkal való erdősités;
- fiatal állományok tisztitása és gyéritése;
- bizonyos fafajoknál ágak visszametszése (pruning);

c.) Vadállomány fejlesztés és erdőművelés összehangolása;
- bizonyos erdőművelési eljárások elősegitik a vad és hal állomany fejlesztését;

d.) Erdővédelem;
- erdőtüzek korlátozása modern módszerekkel;
- rovar kárositók elleni biológiai és vegyszeres védekezési eljárások;
- gomba kárositóknak ellenálló fafajok telepitése;
- gyom növények géppel és vegyszerrel való korlátozása.

e.) Erdőművelés-
- a tudomány és esztétika alkalmazása az erdei növények termesztésében;
- belterjes gazdálkodás;
- tartamos gazdalkodás hasonlitható a pénzügyi eljárás-

hoz, amikor a tőke nem változik, csupán a kamat van felhasználva;
- a hozam és növedék, összehasonlitó vizsgálatának fontos szerepe.

f.) Pénz befektetés az erdőművelés érdekében-
- üzemtervek készitése, az ország, tartomány és az érdekelt lakosság szociális és politikai követelményeinek figyelembevételével;
- a vállalatokkal kötött szerződéseket az állam 5 évenként vizsgálja felül, és a változások figyelembevételével ujitsa fel;
- a vágási jogot az állomány hozama szabályozza az állami szervek felügyelete alapján;

g,) Erdőművelési költségek fedezése (tulajdonos)-
- Federalis kormány, Provincialis kormány és a magán tulajdonosok.

h.) Az erdő használata-
- a lakosság részvétele a tervezés kezdetétől;
- célok kitűzése (mit akarunk elérni);
- szennyező hatások az erdőre (acid rain);
- Federalis/Provincialis feladatok.

A kanadai erdészeti miniszterek az egyes tartományok sajatossagainak figyelembevételével beleegyeztek abba, hogy a jelenlegi 15%-os federális adót más módszerekkel fizessék a különbözo tartományokban. Igy B.C.-ben a fakitermelő vállalatok fogják viselni az utépités, talaj előkeszites, erdőtelepites, tisztitás és gyérites költségeit.

5. Erdészeti fejlesztés és kutatás:

Versenytársaink 2-szer annyit költenek ezekre a célokra, mint Kanada, tehát a lemaradást ki kell küszöbölni. A piac igényeinek kutatasa ugyancsak fontos (market research).
- Bio-technologia fejlesztése;
- Belterjes erdőművelés (nagy adat hiány);
- Uj termekek előallitasa (Parallam);
- Az erdőművelés befolyása a vadgazdalkodasra (game winter range establishment);
- Technologiai kutatási eredmények gyakorlati alkalmazása;
- Gyakorlati embereknek az eredmenyekkel kapcsolatos jelentéseinek fontossaga;
- Technologiai ismeretek kül és belföldi figyelembevétele;
- Állami és magán vállalatok pénzügyi támogatásának fokozása;
- Kutatási költségeknek adóból való levonása;
- A munkaerő vonalán uj és több kutatóra van szükség.
- Kutatás és Fejlesztési Fórum: egy bizottság biralja el a jelenlegi fejlesztés és kutatás fontossági sorrendjét és irányát.

- . -

Varga Domokos

Folyók ölelte táj

Mielőtt Szeged tájára térnénk, barangoljunk még egy kicsit a két folyó között.

Egy kicsit? egy nagyot! Kezdjük mindjárt Pest alatt!

A Duna-Tisza-csatorna megépült szakasza szántók és rétek között fut nyílegyenesen. Északi partján egyszer végigballagtam. Ott találtam egy csudálatos virágot, egy kósborfajtát, a forró égövi orchideák távoli rokonát.

Ennek nem volt bódító illata. Szemre se mutatott sokat, míg az ember közelebbről meg nem nézte.

Mintha nem is virág lett volna. Hanem egy sárgás-barnás színű darázsgyülekezet.

Végigülték a szárát a virágszirommá változott darazsak. Éppoly karcsúak, bolyhosak, potrohosak voltak, mint az igaziak.

Letéptem néhány szálat, hazavittem. Lepréselni nem akartam - darazsakat hogyan préseljen le az ember?-, de így is csak sokára, hetek multán hervadt el.

A Kis-Duna vizében, a szigeti oldalon egy másik érdekes növény tenyészik. A sulyom. Lent a víz alatt a hínáréhoz hasonló szálas levelei vannak, de a víz szinén már lemezes leveleket és fehér virágokat lebegtet. A virágokból veszedelmes tüskés termés fejlődik, sokan megvérezték már vele a kezüket-lábukat. Régente mégis kosárszám gyűjtötték, s a környékbeli gyerekek még ma is szedegetik. Főve ugyanis ehető, jóízű; lisztes belseje a gesztenyére emlékeztet.

A Kis-Duna partján üldögél Ráckeve, amelynek azonban már inkább csak a neve rác. Még régi szép görögkeleti temploma, amelynek félhomályában az elmúlt századok pravoszláv egyházi stílusában készült ritka szép falfestmények derengenek. De Savoyai Jenő kastélyáért is érdemes ellátogatni Ráckevére: a törököket kiverő egykor császári csapatok főparancsnoka a harcok multával egy időre itt telepedett meg, s ahogy a barokk stílusú kastély sejteti, neki ebben az lenyomorított, letarolt országban se lehetett rossz dolga.

Termékeny, üde vidék ez itt a folyó mellett. A homok mindjárt Pest alatt elhúzódik a parttól, és egy-két kivételes helytől eltekintve csak messze délen, lent Bajánál tér vissza megint a közelébe. A part menten a szik is ritka vendég. Itt többnyire vízhordta, jó televényföldek feketéllenek, s rajtuk falu falut követ, hosszú libasorban.

Tasstól már a Nagy-Duna kíséri a tájat. Odaát magas löszpart emelkedik a víz fölé, azon trónol Dunaujváros. Az itteni nép napról napra látta, hogy alakulnak ki túl a folyón a lakóváros és a Vasmű zegzugos kontúrjai - míg csak maguk is bele nem kerültek az ott összeverődött új emberboly vonzásába. Sokan át is költöztek, mások naponta járnak át, tavasztól őszig hajóval, télvíz idején meg busszal, de annak a dunaföldvári hídig le kell kerülnie. Előbb-utóbb bizony ide is kívánkoznék egy híd. . .

Szalkaszentmártonnál már egészen közelről látszik a vizen túli város. A folyó felett távvezeték feszül a magasban, az odaáti erőmű villanyáramát hozza és viszi tovább az energiában szegény alföldi vidékek felé.

Az innenső parton szőlők, gyümölcsösök sűrűsödnek, lejjebb meg, túl a szentmiklósi vicinális végállomásán, Dunapatajon, régi kertészkedő faluk követik egymást Géderlaktól Dusnokig. Ezen a vidéken már a török kori adójegyzékek hagymáról, paprikáról beszélnek, s ma is sok hagyma, fűszerpaprika, káposzta, saláta, cékla, sárgarépa, zeller terem ezeken a kövér, folyó menti földeken.

Kalocsa környékén járunk, ahová annyiszor kicsapott régente a Duna árja. Magát a várost is gyakran körülfogta, eláztatta, így ragadt rá a csúfnév: "Locsa, locsa, Kalocsa." A döngölt földpadkára, magas kőalapra épített házak ma is erre emlékeztetnek.

A sok egyházi épület meg arra: érseki székhelyen járunk, mely Szent István kora óta a hazai katolicizmus egyik legfőbb központja.

Mégis kisváros maradt. Itt jobban konzerválodott a mult, mint akár a legközelebbi városokban is: Baján, Szekszárdon vagy Kiskunhalason. A városnak a forgalomból kieső fekvése miatt? Azért is, nyilván. De az egyház hosszú-hosszú egyeduralma miatt is.

Kalocsa különben a virágok városa. Az elő és illatozó virágoké is, de a hímzetteké és pingáltaké is.

Hímezni ugyan más tájakon is tudnak az asszonyok. Itt-ott talán még szebben is, mint a virágos, tarka mintákat kedvelő kalocsaiak. De a Kalocsa környéki pingálóasszonyok - páratlanok.

Épp ott jártam, mikor a járási kultúrház egyik termét pingálták ki. Egy-egy jókora faldarabot kaptak vagy huszan: ki festi ki szebben? Elő se igen vették a ceruzát, mindjárt ecsettel álltak neki. S néhany óra mulva valóságos virágoskert virított körül a falakon: pipacsok, ibolyák, margaréták, violák meg sok-sok sose volt, mesebeli virág. Sőt egy pávát is pingált valamelyikük: csőrében bokréta, úgy sétált büszkén a virágos mezőben.

Az öregek festették a legszebbeket. Mégis mintha restellték volna, hogy ők "csak ilyet" tudnak. A homokmégyi Csanádi Pőre néni alig győzött mentegetőzni: "Azt mondták, öregöseket csináljak."

A régi nótákat is úgy kellett kihúzni Pőre néniből. Nagy szabadkozások után fújta csak el, kissé már reszketős hangján:

Nem ám az az assony, kinek sok lúdja van,
hanem az az asszony, kinek szép lánya van,
lánya a subába, lúdja a határba,
illik a leánynak fiatalkorába.

Hogyhogy lánya a subába? Az mit jelent?

- Az a szerelmet, lelkem. Mert nálunk régen a konyhában várta a lány a legényt. De nyitott konyhák voltak, katlanos konyhák, azért bújt subába, hogy meg ne fázzon este a hidegben.

- S több verse nincs a nótának?

- Van még egy másik is.

Nem ám az az embör, kinek hat ökre van,
hanem az az embör, kinek szép fia van,
ökre a járomba, fia a kocsmába,
illik a legénynek fiatalkorába.

Baja. A világutazó szabólegény, Jelky András városa, aki az 1700-as években huszonnégy esztendőn át kalandozott szárazon és vizen Európában, Dél-Amerikában, Afrikában, Ázsiában, Oceániában, míg a sors végül is nagy sokára haza nem vetette. Éredemes volt hazajönnie: szülővárosának polgárai még szobrot is állítottak neki.

Életrevalóságban a bajaiak soha nem szűkölködtek. A tapraesett Jelky András egy kicsit csakugyan jelképe lehet ennek a vállalkozó kedvű városnak. Egészen más levegő lengedezett itt századokon keresztül, mint Kalocsán. Sok volt az élelmes ember.

Olyan értelemben is, hogy sokan kereskedtek búzával, disznóval és a gazdag Bácska egyéb termékeivel: jól megrakott dunai hajókon küldték a sok élelmet Budapestre, Bécsbe, a növekvő nagyvárosok feneketlen gyomrába.

Most már csak egy darabka Bácska tartozik Baja környékéhez, annak a termékeit is inkább vasutak hordják elfelé, gyakran nem is a városon keresztül. Ennyivel csendesebb hellyé vált a honi iparosoknak, kereskedőknek az a régesrégi fészke.

"Jó vendégfogadó volt itt minden ház - írja Krúdy Gyula -, minden nő tudott dalolni, minden vizimalom kelepelt a Dunán, a harangok hangjai a levegőben ölelkeztek a különböző templomok fölött, az emberek az utcán, ha piros betűt mutatott a kalendárium; a Sugovica körül liget volt, ahol fiatal merengők hallgatták a pihenő hajókról hangzó csodálatos énekléseket....."

Ez a hajdani jellemzés már nem mindenben illik a városra. De az talán igen, amit szinten Krúdy Gyula vetett parírra:

"Aki sohase járt errefelé, azt hihetné, hogy az emberek itt mindig mulatsággal foglalkoznak, a nőknek táncokon, dalokon jár az eszük, holott itt lakik Magyarország legszorgalmasabb népe. A dáridokat hónapokig tartó munka előzi meg. A kövér mezőket emberi verejték öntözi a tavaszi esőkön kívül. A szőlőket, amelyekből a szilaj bor terem, dolgos kezek kapálgatják...."

Bácska. Vagy kéttucatnyi falu ideát a határon. Jánoshalma a legnagyobb közülük, délszláv nevén Jankovác, magyarosan Jankó. Bácsbokodot Bikitynek hívják a horvátokkal rokon itteni bunyevácok. A lakosság egy részét ők teszik ki, más részét magyarok - köztük bukovínai székelyek - meg németek. Sokféle nép keveredett itt össze, akárcsak az odaáti Bácskában. A háború után Szabolcsból is sok telepes költözött ide, az egyik homokról a másikra.

Bácska csak részben homokos ugyan. Itt találkozik a Duna-Tisza közi homok a termékeny bácskai földekkel, ahol jó esztendőkben a lovas ember se látszik ki a kukoricából. Illancson meg homokfelhőket kavargat a szél, nem sokkal odébb meg már olyan feketék a frissen szántott földek, mint a szurok.

Kiskunhalas. A Kiskunságot már bejártuk, itt csak azért állunk meg útközben egy szóra, hogy azt a szót Nagy Czirok László mondja. Ő szedegette össze ezer öreg szájról ennek a vidéknek az ősi hagyományait, a kiskunsági betyárélet, pásztorélet, polgárélet múlandó emlékeit. A komolyát is, de a derűset is ezeknek az emlékeknek. Egy életet szánt erre, illő, hogy ha már erre visz az utunk, legalább egyetlen anekdótáját meghallgassuk.

- Valami jó halasit, Laci bátyám!

- Hol is kezdjem? Voltak itt régen azok a híres főzőemberek. Az asszonyok sem tudtak olyan paprikást főzni, mint ők. Ilyen volt a századforduló körüli évtizedekben Gál István gazda is. Vele történt meg, hogy rábízták a negyvennyolcas körben egy március 15-i bankett kifőzését. Ötven aláíró volt, úgy számították, hogy száznál aligha lesznek többen. Így száz személyre főzte a húst István bácsi.

Úgy nyolc óra tájon, mikor már közeledett a tálalás ideje, a kör felügyelője kiszaladt az udvarra a tűzhöz, s így kezdte:

- István bácsi! Baj van!

- No, mi az fiam?

- Már százhuszan vannak!

- Nem baj az, fiam!

Egy jó marék tört paprikát vetett a bográcsba. Egy kis idő multán megint kiszalad hozza a felügyelő.

- Baj van, István bácsi!

- No, mi az, fiam?

- Mar százötvenen vannak!

- Ne okozzon az neköd gondot!-nyugtatta meg István bátyó; megint nyaka közé vág a bográcsnak húsnak egy marék tört paprikát.

Nemsokára meg a főrendező törtet hozzá, s így kezdi:

- Mit csináljunk, István bácsi? Már kétszázan vannak!

- Nincs baj, fiam, semmi!-nyugtatta meg a főrendezőt is, s ujból beteríti a húst egy összemarék paprikával.

A jelenvoltak állítják, hogy "három orrfuvásos" lett a paprikás, s még maradt is belőle!

Csongrád. Kukkantsunk be végre ide is. Neve hallatára a régi mondóka csendül a fülünkbe:"Csongorádi csikós itat a Tiszán, sárga csengő cseng a csongorádi csikós csikaja nyakán."

Bizony, a halasi-félegyházi vicinálissal visszajutottunk megint a Tisza partjára. Egy fákkal, bokrokkal, virágokkal dúsan megrakott, vonzó városkába.

Hajósok, halászok városa volt valaha, mikor az árterekre szabadon kicsapongó régi Tisza még százszor annyi halat táplált, mint ma, s az a szólás járta róla: "A Tiszának kétharmada víz, a többi hal." Akkor volt jó dolguk a csongrádi halászoknak. Az aprajával disznót hízlaltak, a nagyját meg - amit meg nem ettek - vásárokra hordták, kit hasítva, szárítva, kit elevenen, zsuppos szekereken. Innen a régi találós nóta:

Kiment a ház az ablakon,
benne maradt a vénasszony,
zsuppot kötött a hátára,
ugy ballagott a vásárra.

De értették a csongrádiak nemcsak a vizi, a szárazföldi élethez is. Homokkal ők is bőven meg vannak áldva: így szőlőben, gyümölcsben se szükölködnek. Borban se. A Balkán félszigetről hazánkba származott kadarka nem utolsósorban a csongrádi vincellérek kezén vált közkedvelt homoki szőlő-, illetve borfajtává.

Itt ma is a vérvörösen csillogó kadarka a borok fejedelme. Még a halászok is azt isszák. No de hát inni jobb is az, mint a Tisza vize. Meg tán fürödni is jobb volna benne!

Meghívó

A SOPRONI ERDÉSZETI ÉS
FAIPARI EGYETEM
VÉGZŐS HALLGATÓINAK

VALÉTÁLÁSÁRA

MELYET
1987. MÁJUS 16-ÁN
TARTANAK

Fk.: Dobori Dénes – SZS 87.1059

VALÉTÁLÁS 1987

a valétálás műsora

15.00 órakor
KARNEVÁL

20.30 órakor
A VÉGZŐS HALLGATÓK
BÚCSÚZÁSA AZ ALMA MATERTŐL

22.30 órakor
VALÉTABÁL
a Liszt Ferenc Művelődési Központban
(Megjelenés alkalomhoz illő öltözetben)

23.00 órakor
A VALÉTABÁL ÜNNEPÉLYES
megnyitása

01.00 órakor
VALÉTASZALAG LEVÉTELE

V. éves erdőmérnök-hallgatók

Babics István
Barát Mónika
Bódi András
Bohács Zoltán
Bordács Sándor
Buzsáki Gábor
Csapó György
Farkas Gábor
Gredics Szilárd
Guth Zsolt
Hallgató Ferenc
Hegyi Higin
Horgosi Zsolt
Horicsanyi Attila
Horváth Mihály
Katona Gábor
Kiss József
Kissné Szabó Gabriella
Kollerné Bitó Irén
Kovács Olivér
Kováts László
Leitold László
Levárdi György
Lieszkovszky Géza
Menoni Imre
D. Nagy Tamás
Németh Károly
Nikházy György
Pataki Ferenc
Pintér Zoltán
Puskás Zoltán
Rácz Albert
Rácz Albertné
Roth Mattiaea Margit
Sebők Miklós
Szedlák Tamás
Szedlák Tibor
Szendrői Gábor
Szép Tibor
Szucs Zoltán
Tuják László
Tóth Gábor
Varos Attila
Weliczky Zoltán
Zatykó László

V. éves faipari mérnökhallgatók

Árkossy Tamás
Beke Imre
Bertha Zsolt
Fedor István
Györgyne Raile Éva
Hars Oliver
Jaszai András
Jósvay László
Kis Károly
Kobler Hein
Kukedi József
Makkné Tihanyi Éva
Molnár Sándor
Nagy András
Sepp Tamás
Szabó Mihály
Szántó József
Takacs Tamás
Varga Zoltán

III. éves üzemmérnök-hallgatók

Aszmann Mihály
Baán Miklós
Babcsán Gábor
Csollány Csaba
Dovid László
Dobrovics Zsolt
Łgei Zoltán
Galgóczi András
Gyarmati Gábor
Gyurján Ibolya
Horváth András
Jovan Zoltán
Kele Péter
Kun András
Lükő Károly
Magyar Lajos
Monori Gyula
Monori Ildikó
Orosz Adél
Pintér Zsolt
Polyik Peter
Pokecz Gabor
Simon György
Surák Zoltán
Szilagyi Zoltán
Széhlik Gábor
Tóth Endre
Tóth Z. Bálint
Toth Z. Lajos
Torok Peter
Turai András
Vanoczky Balázs

IV. éves levelező üzemmérnök-hallgatók

Bacsi Lajos
Barth Gyula
Crakó Géza
Fucskó Zoltán
Gyana Sándor
Hegedüs Sándor
Horváth László
Kelemen Jenőné
Kiricsi László
Kovács Ervin
Licskai József
Marján Tibor
Ruzsics Ferenc
Szabó Balázs
Szabó Ferenc
Tóth István
Unyi Mária
Zubek Istvánné
Zömbó Sándor

III. éves papíripari mérnök kiegészítő szak hallgatók

Bartalis Dezső
Bálint Gyula
Dobrik Peter
Erdősi István
Farkas Árpád
Fuqedi Tibor
Homoki Attila
Horváth Sándor
Kuminka József
Moravcsik Attiláné
Nagyné Laczy Gyöngyi
Opawsky Agnes
Reha Ilona
Starcz Zoltán
Tatár László
Tátrai Erzsebet
Toth Gabriella
Toth Gabor Miklós
Varga Győző

DUNLOP
THE WINNERS WAY

MATCH POINT
Vol.2 No.2 A PUBLICATION OF TENNIS B.C. Mar/Apr '85

Slazenger recommends
TITAN
clearly superior natural gut racquet strings

Outstanding efforts honoured

By TONY SIMNETT
Match Point Editor

Two of the game's volunteer administrators received significant recognition from Tennis B.C. at the association's annual meeting in Richmond in February.

Dinie Christiaanse of White Rock, a lady who has done sterling work for junior tennis in the province for the last few years, won the Volunteer of the Year award.

Dinie, who is well loved by all in junior tennis — and indeed in all other levels of the game too — was taken by surprise by the honor.

"I'm shocked," she said. "What can I say? It's a great honor and I'll cherish it forever."

Even more emotional in his acceptance speech was Andy Szalkai, named Mr. Tennis for 25 years as a volunteer in the Prince George area.

Patrons association Chuck Underhill, in his presentation speech, called Andy "one of the game's truly great guys — a man who has given his time to the development of tennis unselfishly."

Andy, tears in his eyes and a lump in his throat, said, "I will never ever forget this wonderful moment. You have made me a very, very happy man. Thank you."

Rolf Rattay, one of the prime organizers of the Unicure Stanley Park Open for many years, was presented with the Tournament Directors Cup.

Three of B.C.'s leading juniors were also honored.

Teresa Dobson, winner of the Canadian girls under 18 singles crown, was named B.C.'s junior girl player of the year and received the Pat Britton trophy; Christopher Smith, the B.C. junior champ and now attending university on a scholarship in San Diego, was named top boy and carried off the Fred Fatkin award. And Michelle Bogaard, the national under 16 singles and doubles champion, won the Bill Gooding award for the player showing the most improvement during the 1984 season.

Two team trophies were presented at the meeting — and both were won by Western Indoor Tennis Club. The club won the Pepsi Challenge trophy for supremacy among junior teams in the province, and Pat Merrigan Junior Development Award.

After 25 years of volunteer effort in the Quesnel-Prince George area, Andy Szalkai is awarded Mr. Tennis honours for 1984.

Kedves Bandi!
Kicsit megkésve bár de igaz szeretettel gratulálunk e kitüntetéshez. Kívánjuk, hogy még jó néhány évet teniszezzel a Quesnel környéki ifjusággal.

Szerkesztőség.

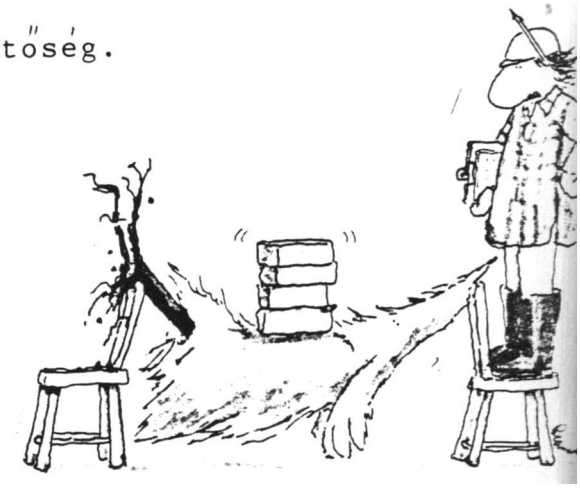

Entomological Fellowship Awarded Safranyik

The Pacific Forestry Centre's Dr. **Laszlo "Les" Safranyik** was recently awarded one of two "fellowships" at the Entomological Society of Canada national meeting held in Winnipeg last October.

Dr. Safranyik was given this special recognition for his valuable contribution to the science of entomology by the oldest scientific society in Canada, founded in 1863. Dr. Safranyik is an internationally recognized authority on the population dynamics and management of bark beetles and joins the ranks of the 89 "fellows" of the society, becoming one of only 12 forest entomologists to receive this award.

Dr. Safranyik's research has contributed greatly to the understanding of mountain pine beetle and spruce beetle population dynamics. Through his input into the development of the regional forest protection plan, Dr. Safranyik has had a major influence on both the regional and national bark beetle research programs of the CFS. Some of his developments include a

Dr. Safranyik

sampling technique that can be used to assess the effectiveness of pheromone-based suppression programs against major bark beetle species; the development of the first hazard rating system for mountain pine beetle based on climatic variables and the development of management guidelines that can be used to reduce losses.

Dr. Safranyik has 52 publications to his name of which 33 have been refereed. He has also authored/co-authored 12 special reports, 18 internal technical documents and three scientific publications were produced from research directed by him.

Dr. Safranyik has served on two national task forces, on the executive boards of four scientific societies, and as the chairman of an interagency committee on mountain pine beetle. He was elected in 1976 as the leader of the International Union of Research Organizations (IUFRO) Working Party: Integrated Control of Scolytid Bark Beetles. He has also held offices in the Entomological Society of B.C. and the Western Forest Work Conferences.

Congratulations Dr. Safranyik! ■

Kedves Laci!
Tudományos munkásságod legtöbbünk számára inkább sejtett. mint részleteiben ismert. Igy boldogan csatlakozunk a gratulálók csoportjához és szívből kívánunk további friss kedvet munkád folytatásához.

Szerkesztőség.

The Vancouver Sun, Saturday, Aug. 22, 1987 ★★★★

When it was time to run for freedom

GREG KINCH

LASZLO ADAMOVICH with his wife, Ilona

By JEFF LEE

THE passage of time has not softened Laszlo Adamovich's memory of that terrible day in 1956 when he fled the Russian invasion of his native Hungary.

Adamovich often thinks of his homeland and of the beautiful university city of Sopron where he once taught as a senior professor of forestry. What he remembers most, though, is Nov. 4, 1956. It was a day when the euphoria of Hungary's five-day liberation engineered by revolutionaries was crushed under the advance of Soviet tanks.

"It was unexpected, the Russian invasion, because they had agreed to a pullout. This was the day that the whole [revolution] ended," said Adamovich, 66, in an interview at his Dunbar home.

"It was 7 a.m. and I put on the radio. There was a repeated SOS call from the new government of Imre Nagy, saying that the Russians were attacking Budapest, and calling on the world to help Hungary. There we were, at Sopron, only 150 miles from Budapest, and I knew the Russians would come here too.

"I woke my wife and four children — one of them was only a half-year old. We didn't know what to do. It was a miserable day, the first day of winter, and it was snowing. Snow was on the ground and in the fields."

Adamovich says he knew his family had to leave Sopron, a university town of 33,000, so he sent them with other women and children to a border town in Austria a few kilometres away.

"We were just stunned. My wife said she was not leaving, but we realized we had to go. A friend came by and said that the buses would leave from the gate of the university, about five minutes walking distance away, in 20 minutes. Our littlest one was sick, so my wife packed a bag of diapers. That's all we took. We left everything else."

A DAY TO REMEMBER

Adamovich and other men stayed behind for part of the day, but fled to Austria when they realized they could not save the university from the invading Soviets.

"We got over the border easily, because the border guards at that time were students at the university," Adamovich recalled. "I met up with my family in the little Austrian town. They were in the back of an open truck, with about 50 other people, and it was still snowing. The kids were sick and my wife said she wanted to go back."

That night the Austrian government transported by train about 2,000 Sopron refugees to an abandoned Soviet occupation barracks at Traiskirchen, where they put them up for several days.

"When the Soviets left three years previously, they had taken everything, including the windows and doors. There was nothing but the walls and a brick floor," said Adamovich.

The Austrians later provided several truckloads of straw. "It was wonderful. We were exhausted and cold, but we all bedded down in this straw like pigs to keep warm. Many people slept, but I didn't. I wasn't sure I had done the right thing, and all night long meditated about going back to Sopron."

In the morning the refugees were told a false tale that the Soviets had hanged a number of Sopron residents. It served to harden their resolve not to return to Hungary.

Eventually, 20 forestry professors who had left Sopron were invited to settle in Vancouver and open a special forestry division at the University of B.C. to teach 200 students who had fled the country at the same time.

Adamovich remained at UBC after the division was amalgamated into the regular faculty of forestry, retiring last year. He is now a Canadian citizen and has returned to Hungary for several visits.

He and his wife Ilona have six children, two of whom were born in Canada, and eight grandchildren.

Constructing, maintaining and repairing roads

By M. Nagy

The following presentation took place last October 24, 1986, at the 1986 Annual Logging Seminar — Prince George.

Loading on roads

Logging truck tires transfer the vehicle load to the road as surface pressure. The amount of pressure varies as the wheel load, tire size, tire type, inflation pressure, and vehicle speed vary. Impact loads exerted on the road, as a result of rough roads and higher speeds, increase the surface pressure. Logging roads have to carry the loaded truck traffic at a designated speed without extensive wear and tear to the vehicle and road.

Ballast and subgrade

A logging road is usually composed of a subgrade (road foundation) made of local materials and ballast (surfacing) constructed of stronger local soils or imported materials. The road ballast disperses the tire ground contact pressure to the weaker subgrade and provides a smooth running surface. Construction materials with small particle sizes (such as gravel and sand) distribute the surface pressure more uniformly than materials with large particle sizes (such as blasted rock).

Local soils can be identified and classified to determine if they can support logging traffic directly or whether they require a layer of imported material to improve soil strength.

FERIC's soil identification and classification system

A soil classification system can assist in determining ballast requirements. FERIC's soil classification system, paired with an identification system, is a refinement and simplification of existing systems. Our system classifies soil strength by soil types, state of compaction, and moisture content. Important soil characteristics such as drainage, capability, compaction, and suitability for subgrade or ballast are also included. FERIC's soil identification system uses visual observations and simple field tests to classify soils in the field.

Ballast depth — other considerations

Ballast depth designs use soil strength, shown in the Classification Tables, to determine if local soil is strong enough to support logging traffic and, if not, how much ballasting is needed. Gravel and rock ballast depths for construction and logging traffic are provided in table formats for a variety of truck loads, tire sizes, and inflation pressures.

Ballast depth is controlled by ballast particle size as well as subgrade soil strength. Ballast depth should not be less than 1.5 times the average large particle diameter for gravel and cobble ballasts. In the case of blasted rock ballasts, the ballast surface should have at least 15 cm of gradeable material.

Loose and wet soils have low strengths during the construction period but their strengths rapidly improve due to compaction and moisture loss. Therefore, the recommended ballast depths have to satisfy both construction and logging vehicles, and also allow for at least a 15 percent shrinkage due to compaction during construction. Although a deeper than recommended ballast depth results in a repair-free road in the future, the initial expenses will be higher than necessary. However, a road ballasted to a minimum depth will require constant future maintenance. Both initial construction and future maintenance costs must be balanced over the projected life of the road to ensure the most economical investment.

Improving local materials

Local material can be improved during the construction period to keep construction costs low while still maintaining quality. The following will help improve local material:

- **Material selection:** To optimize soil strength, the best local material should be used directly under the load carrying part of the road. Organic material reduces strength and retains water. Therefore, it should be discarded and not mixed into the mineral soil. Just as mixing soils with stronger soils during subgrading should be avoided, it is even more important to prevent intermixing of poor subgrade soils with expensive imported ballast materials. If sand is available in the dry season, a 10-cm layer will provide good separation and will allow for water drainage;
- **Water management:** The load supporting part of the road should be well drained to increase soil strength, reduce the potential for freezing, and promote compaction. This can be done by ditching, elevating the road,

leaning/crowning the road, and increasing or reducing right-of-way (to dry the road out faster or slow down the drying process, respectively);

- **Compaction:** Local soils can mechanically compacted to increase strength and resist water penetration. Bulldozers, excavators, or compactors do a better job;
- **Geotextiles:** In the case of wet subgrade soils, and if sand is not available, geotextiles (filter fabrics) can be used for soil separation. These fabrics prevent the fine soil particles from working into the ballast layer. A non-woven, thick textile should be used because it will let the water pass freely but will stop the subgrade soil particles from moving through the fabric opening. Low-cost woven fabrics can be used for dry summer or frozen winter roads. Geotextiles are about 75 percent effective because some fines always pass through the openings and because there is usually some damage to the fabric during installation and use. Also, geotextiles cannot support direct vehicle loads and must be protected from traffic damage. Usually, at least 40 cm of ballast is required over geotextiles to protect the fabric from the effects of road settlement and potholing;
- **Geogrids and geowebs:** Geogrids can be used to reinforce subgrade soils when local material is not available for corduroying. Simple geogrids are made from polymers manufactured into a heavy mesh-like fabric with large openings (3 cm x 4 cm plus) or with wide flat strips woven into a solid fabric mat. These fabrics can be used to reduce the use of expensive materials for ballasting. If soil intermixing is a problem (such as with wet, fine soils), geotextiles can be combined with geogrids.

Geoweb is a special type of geogrid. In this material, 10-or-20-cm wide, 3.3-m long polymer strips are thermally welded at 55-cm intervals to form a honeycomb-like 2.4-m x 6-m mat. The holes are covered and filled with sand and gravel to provide ballast over soft or organic soils. This is an expensive system, but the geogrid can be recovered and reused again.

Improving imported materials

If ballast material must be hauled a long distance, then its value should be optimized. This can be done by increasing the uniformity and decreasing the particle size. This will ensure the ballast can be laid to a minimum depth and can be worked by road graders. Primary crushers can process boulders up to 60 cm in size. These machines have a minimum setting of 10-12 cm and the product size will range up to 20 cm. Consequently, the ballasting depth should not be less than 30 cm. If the resulting road surface is rough, lacks fines, or is difficult to grade, a layer of sand be used as capping.

Secondary crushers can only handle cobble size material (less than 30 cm in size) and produce crushed material down to 1-cm in size. The material is excellent for resurfacing or for ballasting.

Screens can be used to remove the oversized or undersized particles from pit-run ballast to produce material of a more uniform size. Screening is the simplest and lowest-cost system to produce good surfacing and ballasting materials from pit-run material. The cost will depend on the screen size used and the pit-run material. A mobile, hydraulically powered screen can be set up quickly at any location. A front-end loader is used to load the screen and to stockpile the screened and waste material. In our studies, we found that the production of screen depended on the front-end loader. [3]Table A[3] shows machine production and cost at our study location.

Resurfacing old roads

All haul roads eventually require resurfacing. Resurfacing prevents damage to the subgrade and improves the running surface. In some cases, existing material in the road or along the ditchline can be used as a source of resurfacing material.

In the case of roads built of coarse ballast, running surface material can be created from it, providing there is sufficient ballast depth for load support. Mobile tow-behind hammer-mill crushers have been used in other parts of the world such as Australia, to make running surface material from coarse ballast.

Trials in B.C. have failed because the ballast material was river gravel that formed slivers once crushed. A large, self-propelled crusher has been built and is presently being tested in Quebec. Early results look impressive. However, grid roller crushers have been more popular than these mobile hammer-type crushers. The Hyster grid rollers introduced in the 1960's still enjoy some use today. The latest entry to mobile crushing are the vibratory rollers such as the "Elliott Grid". These machines are used to crush the large particles recovered from the ditch-and-fill side of the road and to crush the coarse unworkable road surface.

Two methods are used for crushing with the Elliott Grid roller depending on the gradeability of the road surface. In the first method, the coarse material with no fines is graded into a windrow about one meter wide and one layer of coarse material high. After two passes by the grid roller, the grader sorts and moves the windrow. Six to eight passes are usually sufficient to pulverize all the material in the windrow.

Crushing is most effective on a hard surfaced road and any fines should be graded off of the road before crushing begins. In the second method, the rock is crushed while in the road. If there is a loose surface layer, it should be bladed off and stored at roadside at the start. The Elliott Grid roller makes up to six passes over the bare road in the same track. This usually results in 4 cm of fines and crushed material. If deeper crushing is required, then the loose material is graded off and subsequent passes are made by the roller.

In our studies, the machine produced about 40-50 m^3/hour of gradeable material. The combined production cost of grading and crushing averaged approximately \$3.00/m^3. Crushing capability decreased as rock hardness increased. Also, an Elliott Grid mounted on a vibratory roller was tried for both crushing and compacting during resurfacing of a logging road. Soft ripped limestone was used to lay the new ballast to a depth of 30 cm. After three or four passes, the surface was well crushed and highly packed, ready to be used by heavy trucks.

VOLUME 3 NUMBER 4
APRIL 1987

OFFICE MANAGEMENT & AUTOMATIO'

OUT OF THE WOODS

How a computer propelled the forestry industry into a new era of labor relations

The bottom line: how to measure the costs and benefits of office automation

SPECIAL REPORT: GRAPHICS

What you need to know about the new generation of graphics software

The Canadian company that's turning heads with computer images

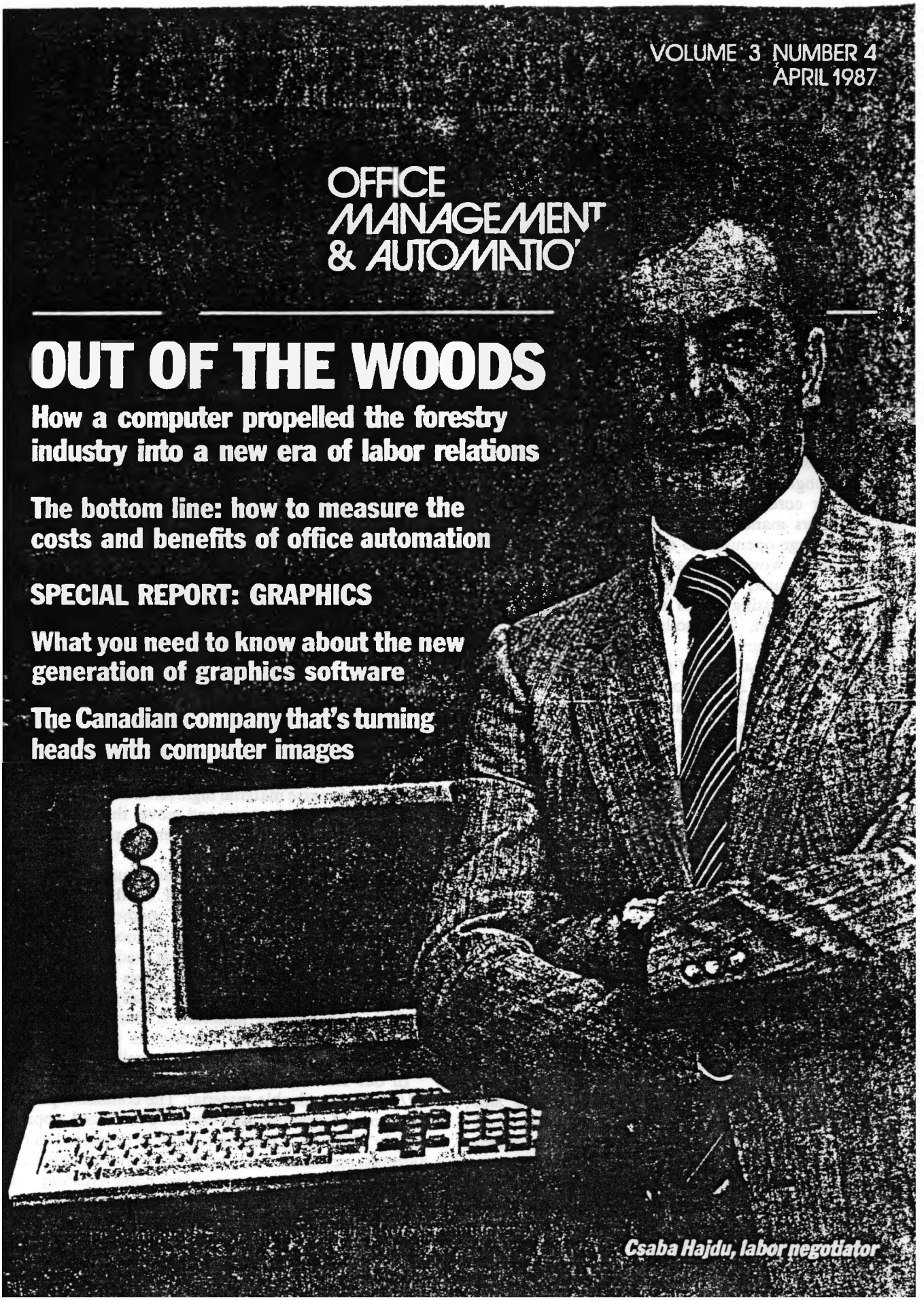

Csaba Hajdu, labor negotiator

Csaba Hajdu, Labor Economist.

OUT OF THE WOODS

An old computer and some new ideas have revolutionized the way the forest industry does business.

by Douglas Cowell

When Csaba Hajdu emigrated to British Columbia from his native Hungary some 30 years ago, he knew he was moving to the edge of the wilderness. But he had no idea he was going to be a pioneer.

Today, at 48, he advises the British Columbia forest industry on labor relations. With a small, aging computer, Hajdu has broken new ground in labor negotiating, changing the way the forest industry handles its economic planning.

He has overseen the development of a computer program which allows the forest industry to forecast the cost of possible wage settlements. It lets forest companies preview the impact of any potential settlement upon their bottom line, allowing them to negotiate with surgical accuracy.

The program has helped make negotiating easier for the giant West Coast forestry industry, which employs nearly 30,000 workers and in 1985 reported a total of $8.7 billion in shipments. Given the stormy history of labor relations in the forestry industry, including the four-and-a-half month strike which ended last December, Hajdu's program has been a boon.

Hajdu was first trained as a forester in Hungary. After moving to Canada, he studied at the University of British Columbia, Simon Fraser University and the University of Western Ontario, earning a masters degree in economics.

He worked for several years with MacMillan Bloedel then, in 1978, was hired to head up research at two organizations, Forest Industrial Relations Ltd. and the Pulp and Paper Industrial Relations Bureau. Both are non-profit associations funded by forestry companies to provide research and consulting advice on labor issues.

Hajdu's mission was to help modernize the industry's approach to collective bargaining. One of the problems the industry then faced was a difficulty in estimating the cost of potential items at the time contracts were being negotiated.

As Hajdu explains: "We really were negotiating in ignorance in those days. For instance, we would estimate in advance how much a one per cent an hour, across the board increase would cost the whole industry. Then, if they were talking about a five per cent increase, it would be easy to multiply by five. But that was a very approximate figure."

All too often, industry reps winged it, figuring on the backs of matchbooks and praying.

To understand just how complex calculations needed to be, consider for a moment a proposed wage increase for tradesmen. Tradesmen such as electricians and pipefitters are employed in every kind of forest operation but one company might well have a higher percentage than average.

Such a company would be hit hardest by a wage increase for tradesmen. A logging operation that was top heavy with tradesmen might well fold under an increase that the rest of the industry could live with. Ideally, negotiators wanted to be able to predict that.

All too often, however, in the heat of negotiations, industry representatives had to wing it, figuring quickly on the back of a matchbook and praying that extra profits available in the industry at the time would save their bacon. It worked well enough so long as the boom years lasted. But when the crunch came in the late-1970s something had to change.

I realized that the industry needed an analytical tool to assist in collective bargaining," Hajdu says. "One that was fast and accurate, that we could use to generate permutations during the heat of negotiations."

He had a pretty solid hunch that the tool he was looking for was a computer program. At that time, nearly a decade ago, such a program didn't exist. And meanwhile, the forest industry was being hit by the worst recession it had ever faced. There wasn't much excess cash.

Hajdu: No bells or whistles.

Hajdu analyzed the situation carefully. "When you buy hardware you must realize that it is only a fraction of your real cost," he says. "The largest investment is in your human capital and so it's good to do enough planning and research so that your software will suffice five years from now."

After careful research, Hajdu bought a computer: a Wang 2200 microcomputer with what today would be considered a ridiculously small 64 kilobytes of memory compared with one of the 640 640 kilobyte monsters now common on desktops. But, in remembering how small the machine was, Hajdu dismisses the apparent problem with a nonchalant shrug: "We didn't have all the bells and whistles available back then."

Hajdu hired a programmer and together they began work on a negotiating program. "We were the first to do this kind of thing on computer so we had to do it all ourselves," Hajdu recalls. It demanded a combination of clear thinking, creativity and the vision of a true pioneer.

The ideal program would be one that would generate costs not only for the industry as a whole, but also for each company within it. The program would be one that could identify "hot spots" – companies that might be unusually hard hit by a possible contract concession.

Ideally, it would also be able to look at how wider economic conditions might affect the outcome of a possible contract settlement. Given a proposed wage hike, for instance, the perfect program would be able to calculate its impact on the industry based upon several different inflation rates.

A program with economic forecasting abilities could help the industry negotiate far more accurately. It could look at complex relationships between different factors – relationships that would take far too long to do by hand during a negotiating session.

One example: A company might have to pay $70 a month to provide each of its employees with a proposed benefit package. In boom times, when an employee works every week, the cost of the benefit package would be spread over 2,000 hours of work during the year. In a recession, however, the employee may work only 1,000 hours during the year. The relative cost of the benefit package would double.

The forest industry has a stormy history of labor relations.

Hajdu knew that writing a program that could take the entire gamut of potential factors into account would be quite a task. But, from the beginning, his vision of what he wanted was clear.

Together, Hajdu and the programmer wrote the first version of the negotiating software over a course of several months. It soon proved itself a clear winner. In fact, many companies, such as Abitibi-Price and Cominco, have since developed their own negotiating programs based upon it.

To date, Hajdu's program has worked its way through four sets of labor negotiations and during one negotiating session churned out 250 sets of numbers, each set reflecting the impact of a different settlement.

Not all of these numbers were taken into contract sessions, nor were there computers evident during talks. Hajdu says that negotiating requires people from unions and management to interact freely. The presence of a computer in the room can interfere with good communications.

Typically, negotiators will meet with union representatives in a hotel and then call Hajdu to ask for a breakdown of the latest contract proposal. "By the time they break for lunch," says Hajdu. "I get back to them with one page, always in the same format. It's in plain English and omits all details. It has only the figures for wages, vacation pay, overtime, shift differential and health and welfare costs. It's easy for the negotiating team to understand and vastly increases the sophistication of bargaining."

When Hajdu and negotiators for the forestry industry first began using the new system in contract negotiations, the union didn't trust their figures. That bothered Hajdu. He remembers one set of negotiations in which the two sides squabbled for a week over how much a certain proposal would cost. "We should be discussing how to divide up the pie, not how big the pie is."

It took time before the unions would trust management's data – and not always without good cause. Hajdu has a lot of respect for the research team at the International Woodworkers' Association and its director, Douglas Smyth.

So when they challenged the industry's cost estimate for a proposed benefit clause concerning overtime pay, Hajdu decided he had better take a look as his own calculations.

Sure enough, there was a problem. It resulted from how the various forestry companies interpreted a question on a monthly report form they filed with Forest Industrial Relations.

Some managers had wrongly reported the extra amount they paid workers for overtime. Under "overtime differential", some managers had correctly calculated that time-and-a-half pay resulted in a 50-per-cent-differential; others put in 150 per cent.

Hajdu worked to fix the problems. The union grew to trust subsequent figures that proved more accurate. Well before the painful 1986 negotiations, Hajdu was sending Smyth a wide variety of figures.

"I share my aggregate numbers with him freely," says Hajdu. "I don't share my forecasting model, just my base data. He can then use his own analytical tools to build his case for the union.

It is interesting that while the industry relies upon sophisticated negotiating software, the various unions they negotiate with do not. But both Hajdu and Smyth of the IWA claim it is not a problem.

Hajdu claims that unions and companies have different needs. The union needs only to know what its members want or need, not the financial repercussions of a contract concession on every company within the industry.

He had no idea he was soon going to be a pioneer in labor relations.

The negotiating softwa has had some unintended payoffs. In order to amass all the data he needed to compile accurate information for negotiators, each month Hajdu began to query each of the 250 logging and manufacturing operations Forest Industrial Relations represents. He also annually requests a few more detailed reports.

This has meant that logging camps and mills had to become more systematic in keeping their own records: never a bad thing for a business to do, but not always the case in small, back-country operations.

Hajdu says it was a chore getting several hundred people to provide numbers they never provided in the past. But he wanted the most accurate figures possible.

That helps to make forecasts as precise as possible. To date, says Hajdu, the program's projections have been within one-half of one per cent of the actual figures one year after they were made.

The information Hajdu collected was also put to other uses. He began to pair it with a report on each operation. Each operation then received its own results as well as a summary of the industry as a whole. This gave each management a chance to compare themselves to the rest of the industry and to their own past performance.

Because the members of Forest Industrial Relations and the Pulp and Paper Industrial Relations Bureau are competitors, Hajdu is careful to keep the data on each operation confidential to it. But the information the members do get has helped the whole industry tighten up its act. One operation, for instance, noticed that it's maintenance costs were much higher than the industry average.

The manager called Hajdu and together they finally tracked the problem down. The operation had been supplying it's employees with work clothing and had been paying more for it than anyone else.

This kind of data would be impossible for a small, 50-person logging camp at the end of some north-coast inlet to generate for itself. Gradually, forestry managers are learning how to use the information to improve their efficiency.

This service has become so useful that it has actually become the largest task to which Hajdu's little computer is put. Although the negotiating chores have paid for the system many times over, negotiating has now become merely an occasional task.

Hajdu has upgraded his computer for its new jobs. It now carries 128 kilobytes of memory and drives four terminals, two printers and an 80 megabyte hard drive.

Still, by present standards, that is a small system. Hajdu has avoided being seduced by the super-power of super-systems. Instead, he has focussed on getting the best return possible out of his existing system and the considerable amount of time he has poured into it. As far as the forestry industry is concerned, it's one of the best bargains they've ever struck. ■

Douglas Cowell is a free-lance writer and photographer based in Vancouver.

Forintek Review
OCT · NOV 1987

There's a story about four friends. Time passed and they changed, as people do. The first pair didn't adjust to the changes. One day they realized they no longer knew enough about each other to continue their friendship. But the second pair kept adapting, and they're still friends today.

Like friends, like forests. Canada's timber has long been altering by small degrees. As large, dense old-growth becomes less available, mills must process more second-growth material. Besides its smaller average height and diameter, this second-growth resource has a higher proportion of "juvenile wood." Juvenile wood's different strength and shrinkage properties strongly affect the products that are made from it, such as lumber and paper.

The resource alters whenever an old tree is cut or dies of natural causes, and whenever a new seedling appears. But although the individual alterations are small, they have slowly summed to a major change. Last year Canada harvested forest equal to a square eighty eight kilometres to a side, an amount of timber close to the nation's annual allowable cut. For this timber planters substituted nearly a billion seedlings — the stock of tomorrow's forest. What will happen when this new resource is felled and processed? What types of products will it become, and what value will those products have?

GIVING INDUSTRY THE TOOLS

Keith Bowser is Manager of Forest Development and Planning at Fraser Inc., an integrated wood products company based in New Brunswick. "Canadian mills have adapted to a changing resource so gradually that they can't see how greatly they've adapted," he says. "If the total change in the resource appeared all at once, they'd suddenly see how large that change was — and support a research program designed to help them meet further change." That, says Bowser, is vital. To safeguard jobs and profits, our wood products industry must continue to make products with the properties that created and sustained a world-class reputation. Others in industry share Bowser's view. "The sooner we learn how to turn the second-growth forest into quality products, the better," says Bruce Devitt, Chief Forester of CIP Limited of Vancouver.

In other words: The payoff comes tomorrow, but the work must be done now. This is the driving force behind the national program of research coordinated by Forintek Canada Corp. One of Forintek's central objectives is ensuring that Canada's wood products industry has the tools and techniques it needs to convert the trees it will harvest tomorrow into products up to or even above the standards of today.

THINKING OF END PRODUCTS

Almost all of Forintek's various departments — lumber manufacturing, wood engineering, composites, and treated wood — concern themselves with this objective. The Wood Science Department, under manager Bob Kellogg, contributes by linking timber characteristics with wood properties, and wood properties with end-product value.

This involves extensive liaison with groups other than his own, and Kellogg's unit is as well regarded outside Forintek as within. Don McMullan, assistant chief forester of B.C. Forest Products Limited, says: "We're great fans of Bob's. He's managed to bring together sawmillers, foresters — everyone who has an interest in the managed forest and the products that will be made from it." Jack Toovey, BCFP's chief forester, concurs: "Even within vertically integrated companies, 'green side' people have not mixed much with 'brown side' people. Forintek's programs have helped get foresters out of their shells and thinking of final products, not just fibre volume."

Bob Kellogg is short, bespectacled, and blessed with a full white beard. A lot lurks behind his benign exterior. "As a manager," says one colleague, "Bob's the best there is." Kellogg is also a world-class scientist, having recently been elected a Fellow of the International Academy of Wood Science, one of his discipline's highest honors.

Kellogg's personnel are divided between Eastern and Western Laboratories. Together with colleagues in federal and provincial governments, in other Forintek departments, and in private industry (including sister institutions such as Paprican), their projects include a program working toward fast, reliable in-mill species recognition, plus an even more ambitious initiative known as the species task forces. In every case, says Kellogg, the goal is the same: to maximize the value of the future resource.

UNIQUE ON EARTH

Kellogg says Canadian wood must literally compete on its strength — as well as on the other properties that have gained its worldwide reputation and markets. Other countries can produce higher volumes of wood per year per hectare, Kellogg says, but the Canadian forest resource has more than volume to offer. It's unique on earth.

"Our wood has earned its market niche through certain key qualities such as strength and machinability," he comments. "We must maintain those standards if we want to maintain or expand our sales." At the same time, Kellogg cautions, fibre volume per unit time and area remains the most powerful driving force for forest managers everywhere. How to reconcile these two aims and maximize wood volume and wood quality at the same time?

The series of studies known as species task forces aim to answer questions such as these. The task forces will exhaustively examine selected commercially important Canadian tree species, connecting forestry practice with forest-product value. First in the series is the Douglas-fir Task Force (DFTF). Already it has unearthed some key facts.

Les Jozsa

CHOOSING FOR CHARACTER

Les Jozsa's discipline is computerized X-ray densitometry. Using one-of-a-kind instrumentation designed and built with the help of senior Forintek electronics technologist Bob Myronuk, Jozsa and colleague Jane Richards shine a searchlight of high-energy photons called X-rays through thin slices of wood. By recording what has happened to the photons in transit, Richards and Jozsa are able to "fingerprint" the wood the X-rays have passed through. The technique provides detailed information about growth rate and wood density on a very fine scale. It can, for instance, dissect a single 5-mm wide annual growth ring into 200 parts, clearly showing the transition between high-density latewood and low-density earlywood within the ring. On a larger scale, X-ray densitometry also shows the density changes marking the border between juvenile and mature wood in young material.

"Our methods are ideally suited to studying tree productivity and wood quality in the various species task forces," Jozsa says. "They are also useful in environmental and silvicultural studies." He adds that criteria for selecting plus trees used to be strictly visual — "height, straightness, that sort of thing. Now we are looking below the surface to examine invisible wood-quality traits, especially density. It's like choosing a friend for both looks and character."

DFTF

"One of the characteristics of Douglas-fir most strongly affecting end-product use is density," says Kellogg. "Wood density correlates well with strength and other central properties of the wood — as a rule, the densest Douglas-fir is also the strongest and most valuable." It is also possible to develop financial models yielding optimal combinations of wood density and fibre volume. Forest managers can thus grow not just the most wood, nor even just the densest wood: but a marriage of most *and* densest wood that maximizes return on public and private investment.

Kellogg and his team combined an extensive BC Government database with rigorous field and laboratory testing to assemble the DFTF with painstaking care. "Bob adapted models like New Zealand's Radiata Pine task force, but he didn't copy them," says BCFP's Toovey. "The Douglas-fir Task Force is unique to conditions of the Pacific Northwest." Bruce Devitt says the Douglas-fir project was "timely and needed," while Don McMullan calls it "a groundbreaker effort that led to further strategies." And Keith Illingworth, Chairman of BC's Interior Tree Improvement Program as well as of Forintek's Western Research Program Subcommittee in Characterization of Wood, says:

"The BC Government has worked with Forintek and industry to evolve strategies compensating for higher percentages of juvenile wood. One way in which our breeding programs may approach this is by favoring tree clones with higher wood density. Our overall goal is to retain the specific gravity of today's trees."

Canadian wood competes on its strength

Vedder Mtn. 'test-tube' forest

Dec. 30/87

'Super trees' for future

(About 3X the size of Stanley Park)

CARRADICE

A new British Columbia Forest Service program on 1,200 hectares of reforested land on Vedder Mountain is yielding dramatic results.

Foresters beieve it will help save future jobs in the Fraser Valley and, when it is expanded to other local areas, it has the potential to contribute nearly $60 million annually to British Columbia's economy.

The Vedder Mountain Site Rehabilitation Project, initiated in 1981, involves a merging of high-tech forestry and management on one of the most productive British Columbia forest sites.

In this "test-tube" forest, trees are growing faster: After only six growing seasons, they are 5.5 metres (18 feet) high, or three times the normal growth rate on average site conditions.

The project also appears to be a successful race against the clock.

In 50 years, the annual allowable cut in the Fraser Timber Supply Area, which stretches from Vancouver to Boston Bar, will decrease by 20 per cent, from 1.7 million cubic metres to 1.4 million cubic metres, because of the falling old-growth timber supply.

The resulting revenue, in 1987 dollars, will be reduce by $19 million in foregone wages to area residents and $60 million to the provincial economy, after processing.

Jack Carradice, Chilliwack forest district manager, says that while local mills could import logs from other areas, the logging jobs lost would be irreplaceable in many Lower Mainland communities.

The anticipated timber shortage prompted Carradice to look at the almost 20,000 hectares of unused, but potentially productive, forest land throughout this district.

The reason for the non-use was ironic. The land was too fertile.

PROGRESS GRAPHIC

Less-productive species, such as maple, alder, and brush sprung up in lush, jungle-like growth, literally choking off sunlight from the seedling conifers planted on site. Common field weeds grew to two metres or more in a short, summer growing season.

Earlier attempts to rehabilitate the area were largely unsuccessful.

The mountain site's profuse growing characteristics stemmed from decades of fine topsoil being swept by winter winds onto the mountainside and being deposited in a rich layer measuring up to two metres deep in some areas.

"Only two per cent of British Columbia's forest lands have these growth capabilities," says Gerry Kennah, BCFS silviculture officer for the Vancouver forest region.

The project area represents one of the largest tracts of such highly fertile land in the province's Coastal forest region.

When the project was started, Carradice estimated the unused forest land could contribute 10 cubic metres of timber per hectare per year. This would supply the bulk of the projected fibre shortfall.

"That estimate was conservative," Carradice now says, looking at the results after only six year.

"We now estimate some of the land will yield from 20 to 22 cubic metres of wood per hectare per year."

BC average ~ 5m³

BCFS officials say they will now take the same, successful reforestation principles and use them in other unused forest land to bridge the fibre shortfall projected in 50 years.

When the project at Vedder Mountain was tackled, the problems were three-fold: How to reclaim an unruly site; what cost-effective management techniques to employ; and, what commercial species would give the best performance.

The project began with the clear-cutting of blocks of 40 to 110 hectares and the removal of trees having a commercial value. The remaining debris, when dry enough, was burned.

Douglas fir, shade-resistant grand fir, and a small percentage of western red cedar for wet spots were then planted on the site.

Brush, such as thimbleberry, however, sprang back just as vigorously within a few months after the site was burned or cleared.

Brushing crews, private contractors and inmates from several surrounding provincial correctional institutions made attempts to keep this vegetation down. They cleared the area manually.

In 1985, the program received the boost it desperately needed. "Roundup" was approved for forestry operations and this herbicide ended up playing a major role in controlling the dense brush.

The aerial spraying of Roundup from helicopters reduced the need for brushing crews by up to 60 per cent in some areas.

The herbicide was used after an area was clear-cut to keep new growth from resprouting, after a burn or after planting. It retarded sprouting vegetation, which competed for sunlight with the trees planted on the site, but did not harm the coniferous seedling.

Roundup, however, was not used near any waterways.

Even small creeks, hardly wider than a drinking cup were protected.

These buffered waterway areas made up the remaining 40 per cent of the land site which required manual brushing by crews after planting.

"The reduced use of brushing crews not only decreased costs but was also a savings in the seedlings. We estimate that up to 20 per cent of seedlings are damaged or destroyed when crews use mechanical brushing tools, such as machetes, in dense brush," Kennah said.

Another advantage is vegetation "browning" before a burn.

"We need an intense burn to clear dense slash and any 'green' vegetation retards the blaze.

"We, thus, often burning during the height of the fire season to get the tinder-dry conditions needed. As a result, careful and strategic fire controls are needed," he said.

A clean burn allows planting crews to easily move in to plant two- to three-year-old seedlings.

These are "plus trees," seedlings produced from seeds gathered at BCFS' seed orchards, which in turn, were produced from forest trees exhibiting superior growth and wood quality characteristics.

In the future, BCFS expects to be planting "super trees," seedlings grown by crossing two "plus trees."

One of the project's objectives was to also ensure that enhanced forest management policies, announced in 1980, were economically feasible on the site.

The project shows that while this type of management is expensive, over the long-term it provides excellent financial returns to the province.

BCFS figures show the treatment program costs up to $2,500 per hectare. The estimated return however to the province would be $28,000 per hectare in stumpage fees, a pay back of more than 10 times the initial investment.

"The Progress" Chilliwack, B.C.